

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

**INCRIMINAREA ACTIVITĂȚII
DE MERCENARIAT ȘI
REGLEMENTAREA
COMPANIILOR PRIVATE
MILITARE ȘI DE SECURITATE**

aprilie 2025

Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților. Documentele legislative oficiale au fost consultate în limba de origine, iar traducerea informațiilor relevante selectate nu reprezintă o traducere oficială, fiind furnizată ca un mijloc de înțelegere a unui document original, scris în altă limbă. Baza de date cuprinzând totalitatea studiilor elaborate de Direcția studii și documentare legislativă poate fi accesată prin intermediul paginii de Intranet a Camerei Deputaților la adresa: <http://www.cdep.ro/infoparl/dip.studii?par1=2024>

Documentare și sinteză: Maria Filip, Virgilia Ioan
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ
Palatul Parlamentului, str. Izvor nr.2-4, sect.5, București
Tel: 021.316.03.65; 021.414.13.50/ 51, Interior 1350,
E-mail: doc@cdep.ro

CUPRINS

Standarde internaționale	4
Companiile private militare și de securitate (<i>PMSC – Private Military and Security Company</i>).....	11
România	16
Belgia	26
Bulgaria.....	30
Cehia	30
Cipru.....	31
Croația.....	32
Estonia	33
Finlanda	34
Franța	34
Germania.....	35
Italia.....	38
Letonia	40
Polonia	41
Portugalia.....	42
Spania	42
Suedia	43
Țările de Jos	43
Ungaria.....	44
Webografie.....	46

Standarde internaționale

De-a lungul mai multor decenii, Adunarea Generală a Națiunilor Unite, Consiliul de Securitate, Consiliul Economic și Social și Comisia pentru Drepturile Omului au adoptat peste o sută de rezoluții prin care condamnă activitățile mercenarilor și ale celor care folosesc astfel de activități (în contextul conflictelor sau al altor situații geopolitice de incertitudine). Pentru prima dată, necesitatea stabilirii pedepselor penale pentru activitățile de mercenariat a fost declarată în [Rezoluția Adunării Generale a ONU nr.31/34 din 30 noiembrie 1976](#), în care se reiterea că *practica utilizării mercenarilor împotriva mișcărilor de eliberare națională și de independență constituie un act infracțional și că mercenarii înșiși sunt infractori*, solicitând guvernelor tuturor țărilor să adopte o legislație care să statueze că faptele de recrutare, finanțare, instruire și tranzit al mercenarilor pe teritoriul lor sunt infracțiuni și, totodată, să interzică resortisanților lor să desfășoare astfel de activități.

Cele mai importante standarde internaționale în materia analizată sunt:

1. Articolul 4 al [Convenției \(V\) de la Haga privind drepturile și îndatoririle puterilor și persoanelor neutre în caz de război pe uscat \(1907\)](#), care instituie obligația statelor de a preveni formarea, pe teritoriul lor, de grupuri de mercenari în scopul intervenției într-un conflict armat față de care au ales să rămână neutre.

2. Articolul 2, paragraful 4 al [Cartei Națiunilor Unite \(1945\)](#) interzice, în esență, folosirea forței de către un stat împotriva altuia, cu excepția unor circumstanțe foarte specifice expres stipulate în Cartă: *toți membrii se vor abține în relațiile lor internaționale de la amenințarea sau folosirea forței împotriva integrității teritoriale sau independenței politice a oricărui stat, sau în orice alt mod incompatibil cu scopurile Organizației Națiunilor Unite*. Angajarea mercenarilor pentru a folosi forța împotriva altui stat intră în domeniul de aplicare al acestei interdicții.

3. [Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva din 1949 privind protecția victimelor conflictelor armate internaționale \(1977\)](#)¹ (în continuare, Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva din 1949) stabilește prima definiție internațională a mercenarilor în articolul 47 (2), pe baza a șase criterii cumulate:

1. *Un mercenar nu va avea statutul de combatant sau prizonier de război.*
2. *Mercenar este acea persoană care:*
 - a. *este special recrutată, local sau în străinătate, pentru a lupta într-un conflict armat;*
 - b. *în fapt, participă direct la ostilități;*
 - c. *este motivată să ia parte la ostilități în principal de intenția de a obține un câștig privat și căreia, de fapt, i se promite de către sau în numele unei părți la conflict, o compensație materială cu*

¹ Status: semnare, ratificare/aderare, rezerve, <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/api-1977/state-parties>

mult peste cea promisă sau plătită combatanților de rang și funcții similare din forțele armate ale acelei părți;

- d. nu este nici cetățean al unei părți la conflict și nici rezident al teritoriului controlat de o parte în conflict;*
- e. nu este membru al forțelor armate ale unei părți la conflict; și*
- f. nu a fost trimisă de un stat care nu este parte la conflict în serviciu oficial ca membru al forțelor sale armate.*

Deși scopul dreptului internațional umanitar este de a extinde, mai degrabă, decât de a restrânge protecția, domeniul de aplicare al acestei definiții este restrâns, pentru a se asigura că pierderea protecției speciale are loc numai în circumstanțe limitate.

4. Comitetul Internațional al Crucii Roșii a stabilit trei condiții care trebuie îndeplinite pentru ca o persoană să fie considerată participant direct la ostilități:

- *actul trebuie să fie de natură să afecteze negativ operațiunile militare sau capacitatea militară a unei părți dintr-un conflict armat sau, alternativ, să provoace moartea, rănirea sau distrugerea persoanelor sau obiectelor protejate împotriva atacului direct (prag de vătămare);*
- *trebuie să existe o legătură de cauzalitate directă între faptă și prejudiciul care poate rezulta fie din acel act, fie dintr-o operațiune militară coordonată din care actul respectiv constituie parte integrantă (cauzalitate directă);*
- *actul trebuie să fie conceput în mod special pentru a cauza în mod direct pragul de prejudiciu necesar în sprijinul unei părți în conflict și în detrimentul alteia (legătura beligerantă).²*

5. Convenția internațională împotriva recrutării, utilizării, finanțării și instruirii mercenarilor (adoptată în 1989, în vigoare din 20 octombrie 2001, în continuare, Convenția internațională din 1989) incriminează mercenariatul și și activitățile de recrutare, utilizare, finanțare sau instruire a mercenarilor.³ Convenția reprezintă mai mult decât un simplu instrument de definire a participanților la un conflict și impune statelor părți o serie de obligații conexe, vizând atât conflictele armate non-internaționale, cât și conflictele internaționale. Articolul 1 reflectă în mare măsură definiția mercenarului cuprinsă în articolul 47 din Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva din 1949, dar o extinde pentru a acoperi alte situații decât conflictele armate, în care persoane sunt recrutate în scopul participării la un act de violență concertat, care vizează răsturnarea unui guvern sau subminarea în orice alt mod a ordinii constituționale sau integrității teritoriale a unui stat:

1. *Mercenar este orice persoană care:*
 - a. *este special recrutată local sau în străinătate pentru a lupta într-un conflict armat;*

² Nils Melzer, *Interpretive Guidance on the Notion of Direct Participation in Hostilities under International Humanitarian Law* (Geneva, International Committee of the Red Cross, May 2009), p. 46, <https://www.icrc.org/sites/default/files/external/doc/en/assets/files/other/icrc-002-0990.pdf>

³ Dintre statele membre UE, Germania, Polonia și România au semnat Convenția, iar statele care au ratificat-o sunt Belgia (cu rezerve), Cipru, Croația și Italia; <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/conv-mercenary-1989/state-parties#footnote-1>

- b. *este motivată să ia parte la ostilități, în principal din dorința de câștig personal și, de fapt, i se promite, de către sau în numele unei părți în conflict, o compensație materială cu mult peste cea promisă sau plătită combatanților de rang și funcții similare în forțele armate ale acelei părți;*
 - c. *nu este nici cetățean al unei părți în conflict și nici rezident al unui teritoriu controlat de o parte în conflict;*
 - d. *nu este membru al forțelor armate ale unei părți în conflict; și*
 - e. *nu a fost trimis de un stat care nu este parte la conflict în serviciu oficial ca membru al forțelor sale armate.*
2. *Mercenar este, de asemenea, orice persoană care, în orice altă situație:*
- a. *este special recrutată local sau în străinătate în scopul participării la un act de violență concertat care vizează:*
 - i. *răsturnarea unui guvern sau subminarea în alt mod a ordinii constituționale a unui stat; sau*
 - ii. *subminarea integrității teritoriale a unui stat;*
 - b. *este motivată să ia parte la aceasta în principal din dorința de a obține un câștig privat semnificativ și este stimulată prin promisiunea sau plata unei compensații materiale;*
 - c. *nu este nici cetățean, nici rezident al statului împotriva căruia este îndreptat un astfel de act;*
 - d. *nu a fost trimis de un stat în serviciul de serviciu; și*
 - e. *nu este membru al forțelor armate ale statului pe al cărui teritoriu este săvârșit actul.*

Infracțiune este, de asemenea, fapta săvârșită de orice persoană care recrutează, folosește, finanțează sau antrenează mercenari, încearcă să facă acest lucru sau este complicele unei persoane care săvârșește sau încearcă să săvârșască o infracțiune prevăzută în Convenție. Această infracțiune indirectă este considerată săvârșită chiar și în cazul în care mercenarii în cauză nu au luat încă parte la ostilități. Statele părți au obligații atât pozitive, cât și negative în acest sens; acestea nu trebuie doar să se abțină de la angajarea în oricare dintre activitățile desemnate, ci și să ia măsurile adecvate pentru a preveni astfel de activități, în mod special acele activități al căror scop este de a se opune exercitării legitime a dreptului popoarelor la autodeterminare. În plus, infracțiunile prevăzute de Convenție trebuie să fie pedepsite proporțional cu gravitatea lor.

Pe lângă incriminarea anumitor fapte, Convenția stabilește un cadru pentru a facilita urmărirea penală a infractorilor la nivel național: se cere statelor să se asigure că legislația în vigoare face posibilă urmărirea penală; orice suspect prezent pe teritoriul lor trebuie reținut și trebuie inițiată o anchetă preliminară. Dacă persoana în cauză nu este extrădată într-un alt stat pentru a fi judecată, cazul va trebui înaintat autorităților naționale competente. Pe parcursul procedurilor, suspectul/inculpatul va trebui să beneficieze de un tratament echitabil și de garanții judiciare. Statele vor trebui să coopereze la nivelul procedurilor judiciare, atât pentru prevenirea, cât și în desfășurarea urmăririi penale, inclusiv prin schimbul de informații. Totodată, Convenția stabilește o procedură de soluționare a diferendelor dintre statele părți cu privire la interpretarea sau aplicarea prevederilor acesteia.

În ceea ce privește dreptul popoarelor la autodeterminare, acesta este stabilit de Carta Națiunilor Unite, în Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (ICCPR) și în Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (ICESR). Acest drept este definit și în [Declarația privind principiile dreptului internațional privind relațiile de prietenie și cooperarea între state](#), care subliniază că:

În virtutea principiului egalității în drepturi și al autodeterminării popoarelor, consacrat în Carta Națiunilor Unite, toate popoarele au dreptul de a-și determina liber, fără interferențe externe, statutul lor politic și de a-și urmări dezvoltarea economică, socială și culturală, iar fiecare stat are datoria de a respecta acest drept în conformitate cu prevederile Cartei.

6 [Grupul de lucru privind utilizarea mercenarilor ca mijloc de încălcare a drepturilor omului și de împiedicare a exercitării dreptului popoarelor la autodeterminare](#) este un mecanism pentru drepturile omului care face parte din procedurile speciale ale Consiliului Organizației Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului; a fost înființat în iulie 2005, în conformitate cu Rezoluția [2005/2](#) a Comisiei pentru Drepturile Omului. Din 2005, Consiliul pentru Drepturile Omului a reînnoit mandatul Grupului de lucru de mai multe ori, cel mai recent în 2022, pentru o perioadă de trei ani, prin Rezoluția [51/13](#).

Grupul de lucru are mandatul de a raporta anual Consiliului pentru Drepturile Omului și Adunării Generale și de a prezenta un rezumat al activităților sale. Prin intermediul acestor rapoarte, Grupul de lucru se concentrează asupra unor probleme specifice care fac obiectul unor studii tematice, iar experții sunt în măsură să informeze în mod regulat comunitatea internațională cu privire la aspecte îngrijorătoare legate de mercenariat, activitățile legate de mercenariat și companiile militare și de securitate private, cu un accent deosebit pe impactul acestora asupra drepturilor omului. În vederea pregătirii acestor studii tematice, grupul de lucru a convocat reuniuni ale grupurilor de experți, a consultat statele, reprezentanții societății civile și diverse părți interesate, prin intermediul chestionarelor și al reuniunilor publice și private, pentru a aduna informații relevante și actuale cu privire la subiectul în cauză. Rapoartele tematice se încheie cu recomandări concrete menite să orienteze statele și alte părți relevante interesate cu privire la chestiunile care au fost abordate. Până în prezent, grupul de lucru a prezentat 23 de rapoarte tematice.⁴

Din documentul [Mercenarism and private military and security companies](#), elaborat în 2018 de Grupul de lucru, redăm câteva extrase pe care le considerăm relevante pentru documentarea legislativă:

Prin ultimul său raport prezentat Adunării Generale în toamna anului 2016⁵, Grupul de lucru a făcut bilanțul evoluției mercenariatului și a fenomenelor conexe, cum ar fi luptătorii străini (foreign fighters). Experții au reiterat poziția primului raportor special, care concluzionase că definiția juridică internațională a mercenarului este extrem de restrânsă și dificil de aplicat. Grupul de lucru a subliniat că mercenariatul

⁴ <https://www.ohchr.org/en/special-procedures/wg-mercenaries/mandate>

⁵ <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/q16/147/71/pdf/q1614771.pdf>

este o practică deosebit de veche, care datează din antichitate, dar care a evoluat și a decăzut odată cu dezvoltarea conștiinței bazate pe naționalism, în secolul al XIX-lea. Utilizarea mercenarilor a reapărut doar odată cu războaiele de decolonizare și războaiele civile care au urmat.

Experții au observat că, în prezent, mercenarii și personalul companiilor militare private sunt adesea recrutați prin intermediul unor rețele bazate pe experiența anterioară în serviciul militar, cu scopul specific de a furniza persoane foarte bine pregătite și eficiente. În plus, s-ar putea stabili în termeni generali că, întrucât mercenarii au fost recrutați prin stimulente financiare, aceștia au fost un instrument al celor bogați, puternici și strâns asociați cu autoritățile de stat.

Grupul de lucru a folosit ca definiție pentru luptătorii străini (foreign fighters) „persoane care își părăsesc țara de origine sau reședința obișnuită și se implică în acte de violență, ca parte a unei insurecții sau a unui grup armat non-statal într-un conflict armat”.⁶ Prin această caracterizare, experții au identificat asemănări esențiale cu mercenarii, inclusiv trăsătura de a fi un actor extern care intervine într-un conflict. Aceștia au evidențiat, de asemenea, similitudini în ceea ce privește tipurile de activități în care erau implicați luptătorii străini, cum ar fi conflictele armate, terorismul și criminalitatea organizată. Mai mult, chiar dacă o diferență esențială între mulți luptători străini și mercenari a fost motivația ideologică a celor dintâi, stimulentele câștigului financiar sau material a existat și pentru luptătorii străini.

Raportul Grupului de lucru din 2016 a demonstrat în continuare perspectiva experților cu privire la fenomenul luptătorilor străini. Aceștia au observat că, din punct de vedere istoric, luptătorii străini au fost motivați să se alăture unui conflict din motive ideologice. În general, luptătorii străini puteau fi asociați cu insurgențe sau cauze specifice care serveau celor mai puțin puternici. Prin urmare, existența lor nu era o noutate, iar grupul de lucru a enumerat cinci mari categorii de reacții, trecute și prezente, ale statelor la luptătorii străini: „legislația din secolul al XIX-lea privind înrolarea străinilor; legislația specifică nou-creată privind luptătorii străini; controalele referitoare la retragerea cetățeniei; controalele care restricționează circulația sau permit confiscarea pașapoartelor; alte dispoziții antiterorism”. Grupul de lucru a concluzionat că adoptarea unor măsuri internaționale specifice de reglementare a luptătorilor străini era problematică din cauza posibilității reduse de a ajunge la un consens între state chestiunea legalității prezenței luptătorilor străini în toate circumstanțele.

Experții au folosit următoarea definiție de lucru pentru societățile militare și de securitate private: „entitate corporativă care furnizează în mod compensatoriu servicii militare și/sau de securitate de către persoane fizice și/sau juridice”. Aceștia au definit în continuare serviciile militare ca fiind „servicii specializate legate de acțiuni militare, inclusiv planificare strategică, informații,

⁶ <https://docs.un.org/en/A/70/330>

investigații, recunoaștere terestră, maritimă sau aeriană, operațiuni de zbor de orice tip, cu sau fără pilot, supraveghere prin satelit, orice tip de transfer de cunoștințe cu aplicații militare, sprijin material și tehnic pentru forțele armate și alte activități conexe”, iar serviciile de securitate ca fiind „paza armată sau protecția clădirilor, instalațiilor, bunurilor și persoanelor, orice tip de transfer de cunoștințe cu aplicații de securitate și poliție, dezvoltarea și punerea în aplicare a măsurilor de securitate informațională și alte activități conexe”.

Grupul de lucru și-a menținut poziția conform căreia **cel mai eficient mod de a reglementa companiile militare și de securitate private este prin intermediul unui instrument internațional obligatoriu din punct de vedere juridic** și a subliniat, de asemenea, importanța dreptului neobligatoriu și a abordărilor de auto-reglementare, cum ar fi [Documentul de la Montreux](#) și [Codul internațional de conduită pentru furnizorii de servicii de securitate private](#). Documentul de la Montreux este o inițiativă interguvernamentală care reiterează obligațiile internaționale existente ale statelor și „cele mai bune practici” pentru reglementarea companiilor militare și de securitate private care operează în conflictele armate. Codul de conduită este o inițiativă multilaterală, cu implicarea companiilor private de securitate, a statelor și a organizațiilor societății civile, care creează un set de principii, norme și proceduri pe care semnatarii ar trebui să le aplice în cadrul operațiunilor lor.

În 2012, Grupul de lucru a lansat un studiu global privind reglementarea la nivel național a companiilor militare și de securitate private, care a inclus 60 de state din diferite regiuni ale lumii.⁷ În concluziile studiului, experții au subliniat necesitatea unei reglementări internaționale a companiilor militare și de securitate private, având în vedere lacunele existente în materie de reglementare la nivelele național și regional. Experții au identificat trei elemente de bază în eforturile de reglementare: „interzicerea anumitor activități ale acestor companii; necesitatea ca aceste companii să fie înregistrate la autoritățile naționale și a autorizării desfășurării activităților lor în străinătate; eforturile de a stabili jurisdicția în țările de origine ale acestor companii pentru încălcări ale drepturilor omului și ale dreptului penal săvârșite în străinătate.

Grupul de lucru consideră extrem de important ca statele, în special statele membre ale Organizației Națiunilor Unite, să asigure răspunderea făptuitorilor implicați în mercenariat, activități legate de mercenariat și încălcări ale drepturilor în cadrul industriei militare și de securitate private. Tendințele generale de privatizare a utilizării forței, precum și o prezență sporită a actorilor nestatali în conflictele armate vor conduce la încălcări mai frecvente ale drepturilor omului de către acești actori care operează într-un vid juridic. În ceea ce privește companiile militare și de securitate private, Grupul de lucru a observat în mod constant, prin intermediul studiului său global privind legislațiile naționale, că reglementările sunt inconsecvente și că există încă multe lacune. De cele mai multe ori, statele concentrează reglementările asupra companiilor private de securitate și rareori reglementează companiile militare private.

⁷ <https://www.ohchr.org/en/special-procedures/wg-mercenarys/global-study-national-regulatory-framework-and-legislation-pmscs-2013-2016>

Adesea, firmele private de securitate nu fac referire la activități militare în definirea funcțiilor lor sau a serviciilor furnizate, iar acestea nu sunt, în general, recunoscute ca activități militare. Cu toate acestea, multe dintre ele desfășoară activități similare activităților militare. În multe situații, societățile militare și de securitate private se angajează adesea în participarea directă la ostilități, ceea ce reprezintă o preocupare serioasă pentru Grupul de lucru, având în vedere amenințarea pe care aceasta o reprezintă pentru drepturile omului. Dezvoltarea crescândă a tehnologiilor, inclusiv a celor care pot fi potențial utilizate ca arme, și probabilitatea ca societățile militare și de securitate private să utilizeze aceste tehnologii subliniază și mai mult necesitatea de a reglementa în mod eficient acest sector.

În timp ce mecanismele voluntare și de auto-reglementare sunt atât necesare, cât și utile, entități comerciale multinaționale din ce în ce mai puternice preiau funcții tradiționale ale statului care implică utilizarea potențială și efectivă a forței. Grupul de lucru subliniază că principala motivație a profitului nu poate și nu ar trebui să funcționeze în absența unor reglementări stricte obligatorii. Verificarea personalului, criteriile de licențiere și înregistrare, limitările acțiunilor permise, răspunderea pentru autorii încălcărilor drepturilor omului și remediile executorii pentru victimele acestora pot fi asigurate numai prin măsuri de reglementare puternice, stabilite în dreptul intern și internațional. În acest sens, Grupul de lucru își menține poziția conform căreia un instrument internațional obligatoriu este cea mai bună opțiune pentru a se asigura că drepturile omului sunt pe deplin protejate oriunde operează contractanții privați. Un instrument obligatoriu ar asigura, de asemenea, că sunt disponibile remedii pentru victime și că făptuitorii sunt trași la răspundere în cazul în care au loc încălcări ale drepturilor omului.

În iunie 2023, Guvernul României și-a exprimat susținerea pentru Documentul Montreux privind obligațiile juridice internaționale relevante și bunele practici pentru state în legătură cu operațiunile societăților militare și de securitate private care acționează în timpul conflictelor armate.⁸

Documentul Montreux nu este un tratat internațional, prin urmare nu este obligatoriu din punct de vedere juridic și nu aduce atingere obligațiilor statelor conform dreptului internațional cutumiar și tratatelor internaționale la care sunt părți, în special obligațiilor ce rezultă din Carta Națiunilor Unite. De asemenea, documentul nu trebuie interpretat în sensul modificării, în orice fel, a obligațiilor existente conform dreptului internațional sau al creării unor noi obligații în dreptul internațional. Nu în ultimul rând, documentul nu are ca scop legitimarea folosirii societăților militare și de securitate privată, ci doar clarificarea obligațiilor juridice existente și recomandarea de bune practici, în ipoteza în care este luată decizia de a contracta serviciile oferite de o astfel de societate.

⁸ <https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2023/09/MEMO-3.pdf>

Cea de-a doua parte a Documentului Montreux conține un set de bune practici recomandate statelor în raporturile acestora cu societățile militare și de securitate private. Scopul acestei părți este de a promova o conduită responsabilă a statelor în relațiile pe care le-ar putea avea cu societățile militare și de securitate private. Aceste bune practici vizează:

A. în cazul statelor contractante:

- *determinarea serviciilor care pot fi furnizate de societățile militare și de securitate private;*
- *procedura și criteriile pentru selectarea, în vederea contractării, a societăților militare și de securitate private;*
- *clauze contractuale;*
- *monitorizarea respectării obligațiilor ce le revin acestora;*
- *sanționarea eventualelor încălcări ale acestor obligații.*

B. în cazul statelor teritoriale:

- *determinarea serviciilor care pot fi desfășurate de societățile militare și de securitate private pe teritoriul statului în cauză;*
- *procedura și criteriile de autorizare a acestora;*
- *termenii autorizării;*
- *regulile cu privire la furnizarea de servicii de către societățile militare și de securitate private;*
- *monitorizarea respectării obligațiilor ce le revin acestora;*
- *sanționarea eventualelor încălcări ale acestor obligații.*

C. în cazul statelor de reședință:

- *determinarea serviciilor care pot fi „exportate” de societățile militare și de securitate private;*
- *procedura și criteriile de autorizare a acestora;*
- *termenii autorizării;*
- *monitorizarea respectării obligațiilor ce le revin acestora;*
- *sanționarea eventualelor încălcări ale acestor obligații.⁹*

Companiile private militare și de securitate (PMSC – *Private Military and Security Company*)

Companiile militare și de securitate private (PMSC) sunt entități comerciale care oferă servicii militare și de securitate specializate, în conformitate cu Documentul de la Montreux, indiferent de modul în care se autodefinesc. Aceste servicii includ sprijin de luptă, culegere de informații, sprijin operațional și logistic, instruirea forțelor de securitate publică, protecția bunurilor, infrastructurii și persoanelor și întreținerea sistemelor de arme. În timp ce anumite activități, cum ar fi lupta, sunt asociate cu actorii militari, iar alte activități, cum ar fi protecția infrastructurii, sunt asociate cu actorii de securitate, nu există o distincție universal acceptată între societățile care furnizează servicii militare și cele care furnizează servicii de securitate. Prin urmare,

⁹ Idem

termenul global PMSC include toate societățile care furnizează servicii militare, servicii de securitate sau ambele.¹⁰

Sectorul securității este compus din structuri, instituții și personal responsabil cu furnizarea, gestionarea și supravegherea securității. Sectorul cuprinde actori formali și informal, inclusiv furnizori de securitate statali și nestatali. PMSC, care fac parte din categoria furnizorilor nestatali de securitate, sunt companii autorizate de state și sunt reglementate atât de state, cât și de norme și bunele practici internaționale.

Privatizarea securității este un aspect crucial al peisajului modern al securității, deoarece funcțiile de securitate care erau în trecut gestionate de state sunt din ce în ce mai des îndeplinite de actori privați. Cu toate acestea, rolul substanțial jucat de companiile private în sectorul securității este adesea trecut cu vederea. Statele, organizațiile internaționale, ONG-urile, agențiile umanitare, corporațiile multinaționale și persoanele fizice încheie contracte de prestări servicii cu PMSC-uri, ca urmare, după caz, a unei cereri tot mai mari de siguranță și securitate, a reducerii efectivelor militare, respectiv reconversiei acestor cadre în sectorul privat și a externalizării de către stat a anumitor prestații (mentenanță, logistică, geniu, hrană, transport trupe etc.).

Serviciile furnizate de PMSC au evoluat, de asemenea, și includ în prezent consilierea militară (structurarea forțelor armate, achiziționarea de echipamente, analiza doctrinelor, planificare strategică și operațională etc.), antrenamentul militar, susținere logistică/escortă în operațiunile umanitare/de pace ori infrastructuri critice, *intelligence*, operațiuni post-conflict, securitatea maritimă, gestionarea frontierelor, gestionarea centrelor de detenție, securitatea cibernetică și securitatea adaptată industriilor extractive și altor industrii de importanță majoră.

Încercând o definiție a PMSC-urilor, [DCAF \(Geneva Center for Security Sector Governance\)](#) a evidențiat:

- PMSC-urile sunt definite doar în *soft law* (recomandări, linii directoare etc.);
- PMSC-urile sunt entități comerciale;
- angajații PMSC-urilor ar putea fi considerați mercenari, de la caz la caz, numai dacă îndeplinesc criteriile cumulative prevăzute la articolul 47 din Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva; cu toate acestea, este dificil să se demonstreze că aceștia sunt motivați în principal de câștiguri personale;
- cei mai mulți angajați ai PMSC-urilor nu sunt participanți în luptă în cadrul operațiunilor militare, iar mulți dintre aceștia sunt resortisanți ai uneia dintre părțile la conflict.

10

https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/DCAF_BKG_26_PrivateMilitarySecurity_Companies.pdf

În scopul stabilirii unor delimitări conceptuale, analiștii¹¹ susțin că, *prin modul de constituire, personalul angajat, serviciile oferite și contextul în care îndeplinesc sarcinile asumate, societățile militare private nu sunt similare cu mercenariatul și nici personalul acestora nu poate fi asimilat cu mercenarii de odinioară. Diferența fundamentală rezidă în structura antreprenorială a activităților lor.* În prezent, PMSC-urile private încheie contracte legale pentru prestarea de servicii către clienți legitimi; activitatea lor este organizată în conformitate cu legislația în materie. PMSC-urile sunt constituite legal, fiind înregistrate în registrul comerțului. Pe de altă parte, angajații PMSC acționează în cadrul unor entități oficiale și sunt într-o relație ierarhică cu superiorii lor, ei înșiși angajați prin contracte încheiate în formă autentică. Alineatul a) al art.47 al Protocolului I din 1977 al Convențiilor de la Geneva din 1949 subliniază că, pentru a fi considerat mercenar, angajarea acestei persoane trebuie să fie efectuată având în vedere un anumit conflict armat. Or, societățile militare private își recrutează lucrătorii pentru perioade prelungite, cărora le atribuie un anumit statut (instructori, consilieri, strategii etc.), excluzând activitățile de luptă.

Ghidul legislativ pentru reglementarea companiilor militare și de securitate private de către state, elaborat de DCAF în 2017, a fost menit să ofere orientări parlamentare, legiuitorilor, membrilor comisiilor de supraveghere și altor actori din cadrul proceselor legislative naționale care se află în procesul de actualizare sau de elaborare a reglementărilor naționale referitoare la PMSC. Documentul este structurat în jurul provocărilor-cheie, include exemple de bune practici reale din diferite regiuni ale lumii și are ca obiective:

- creșterea gradului de conștientizare al legislației, politicilor și bunelor practici naționale existente;
- oferirea de orientări pentru parlamentari și legiuitori în vederea elaborării sau actualizării legislației naționale referitoare la PMSC, în conformitate cu obligațiile juridice internaționale și ținând seama de bunele practici.

În cadrul capitolului 2, sunt făcute recomandări corespunzătoare diferitelor tipuri de dificultăți constatate:

1. Absența unor mențiuni/prevederi explicite în legislație a obligației PMSC de a respecta drepturile omului și principiile dreptului internațional umanitar. Recomandări către state:

- Să se menționeze expres în lege obligația PMSC și a personalului acestora de a respecta drepturile omului și principiile dreptului internațional umanitar;
- Includerea în principiile directoare ale actului a obligațiilor statului, ca subiect de drept internațional, în loc de a face trimitere la alte acte legislative care pot include, în manieră generală, aceste principii.

¹¹ Societățile militare private și securitatea umană,
https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/societatile_militare_private_si_securitatea_umana.pdf

2. Definițiile neclare sau inadecvate ale aplicării extrateritoriale a legii pot să conducă la neangajarea răspunderii juridice a PMSC pentru activitățile desfășurate pe teritoriul altui stat. Recomandări pentru state:

- Legislația referitoare la PMSC trebuie să precizeze că aceasta este aplicabilă deopotrivă operațiunilor din străinătate;
- Statele trebuie să adopte reglementări exprese privind operațiunile din străinătate.

În același scop al definirii PMSC-urilor și stabilirii unor delimitări conceptuale, concomitent cu formularea unor recomandări de legiferare, în documentul [Controlul parlamentar al sectorului de securitate – principii, mecanisme și practici](#), elaborat de Uniunea Interparlamentară (UIP) și DCAF, experții statuează:

Societățile de prestații militare sunt varianta modernă, corporatistă, a „mercenarilor”. Ca atare, au scop lucrativ, adică oferă prestații militare și instruire sau, mai precis, misiuni de luptă și/sau necombatante. Totuși, din punct de vedere juridic, nu se încadrează în definiția limitativă a forțelor mercenare pentru că, de obicei, sunt alcătuite din personal militar în rezervă, care nu mai este activ în forțele de securitate. Societățile private de prestații militare oferă o gama variată de servicii, de la luptă la sprijin operațional, consiliere și instruire, achiziționarea de armament, culegerea de informații, recuperarea de ostatici etc. Indiferent de tipul de prestații oferite, caracteristica lor comună este aceea că acționează la cererea guvernelor, în special în situații conflictuale sau de reconstrucție post-conflictuală.

Societățile de securitate privată oferă servicii destinate protejării afacerilor și proprietății private și, ca atare, contribuie la prevenirea infracționalității. De aceea, societățile de securitate privată există peste tot, dar tendințe recente arată că folosirea acestora a crescut mai ales în regiunile aflate în conflict, unde întreprinderile consideră că au nevoie de o protecție mai mare decât aceea pe care o poate furniza statul. Aparent, aceste societăți ar fi mai preocupate de protecția proprietății și a persoanelor decât de aspectele militare ale conflictului. Totuși, în practică, de foarte multe ori ele combină competența militară cu aceea din domeniul securității, deoarece ambele sunt la fel de importante și de necesare în regiunile respective. Această caracteristică tinde să estompeze distincția dintre societățile militare private și societățile de securitate. Față de importanța crescândă și de proliferarea societăților private de securitate, este din ce în ce mai important ca instituțiile democratice, și în special Parlamentul, să asigure un standard minim pentru controlul și supravegherea acestor noi actori din sectorul de securitate, acțiuni fără de care principiile democrației sunt amenințate.

În ceea ce privește termenul „luptător străin” (*foreign fighter*), acesta nu este definit în niciun instrument juridic internațional. Termenul desemnează, de obicei, persoanele care își părăsesc țara de origine pentru a se alătura și a sprijini grupuri militante în conflicte din străinătate, inclusiv în conflicte armate. Implicarea multor

persoane din diferite țări, inclusiv din Europa de Vest, în conflicte din străinătate, cum ar fi războiul civil sirian, a suscitat un interes considerabil. Experții definesc un „combatant străin” ca fiind o persoană care (1) *s-a alăturat unei insurgențe și acționează în cadrul acesteia*; (2) *nu este cetățean al statului aflat în conflict sau nu are legătură cu facțiunile beligerante ale acestuia*; (3) *nu este afiliat unei organizații militare oficiale*; și (4) *nu este plătit*, pe scurt, „se alătură unei insurgențe în cursul unui război civil, dar nu este cetățean al statelor aflate în conflict”.¹²

Consiliul de Securitate al ONU abordează fenomenul luptătorilor străini prin stabilirea unei legături directe cu terorismul și prin utilizarea termenului „luptător terorist străin”. Această definiție apare pentru prima dată în [Rezoluția 2178 \(2014\) a Consiliului de Securitate](#) și se referă la „persoanele care călătoresc într-un alt stat decât statul lor de reședință sau de cetățenie, cu intenția de a comite, organiza, pregăti, participa la acte de terorism sau de a oferi sau primi instruire în acest sens, inclusiv în legătură cu un conflict armat”. Consiliul Europei a reacționat prin adoptarea [Protocolului adițional din 2015](#) la Convenția Consiliului Europei privind prevenirea terorismului și a devenit astfel prima organizație internațională care a stabilit un instrument juridic regional pentru punerea în aplicare a obligațiilor impuse de ONU în ceea ce privește luptătorii teroriști străini. *Deși Protocolul adițional nu definește termenul „luptător străin”, acesta se referă la „călătoria în străinătate în scop terorist”, pe care o definește ca fiind călătoria într-un alt stat decât cel al cărui resortisant este persoana sau în care aceasta își are reședința, în scopul de a comite o infracțiune de terorism, de a contribui sau de a participa la comiterea unei infracțiuni de terorism sau de a furniza sau de a primi pregătire pentru terorism. În timp ce în cazul personalului PMSC și al mercenarilor se presupune, în general, că au urmat o pregătire militară, luptătorii străini se aseamănă mai mult cu insurgenții, care compensează lipsa lor de experiență de luptă cu un impuls ideologic. Prin urmare, principala diferență dintre luptătorii străini și mercenari pare să fie motivația lor: mercenarii sunt considerați a fi motivați în primul rând de dorința de a obține un beneficiu financiar personal, în timp ce luptătorii străini luptă în general pentru a apăra o anumită cauză, religioasă sau ideologică.*¹³

¹² *Les sociétés militaires privées, les mercenaires, les combattants étrangers et leur impact sur les droits de l'homme*, 2024, p.4, <https://rm.coe.int/les-societes-militaires-privees-les-mercenaires-les-combattants-etrag/1680af6e1c>

¹³ Idem

România

În prezent, [Codul penal](#) nu interzice și nu prevede pedepse pentru mercenariat.

La 11 mai 1990, România a ratificat Protocoalele adiționale I și II la Convențiile de la Geneva din 1949 prin [Decretul nr.224/1990](#).

La 17 decembrie 1990, România [a semnat](#) Convenția internațională din 1989, dar nu a adoptat încă o lege de ratificare.

Conform prevederilor alin. 1 și 2 ale art. 11 din [Constituție](#), statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte, iar tratatele ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern.

Potrivit [Legii nr. 590/2003 privind tratatele](#), prin *tratat se înțelege actul juridic, indiferent de denumire sau de formă, care consemnează în scris un acord la nivel de stat, la nivel guvernamental sau la nivel departamental, având scopul de a crea, de a modifica ori de a stinge drepturi și obligații juridice sau de altă natură, guvernat de dreptul internațional public și consemnat într-un instrument unic ori în două sau în mai multe instrumente conexe.*

În legislatura 2004-2008, au fost inițiate și dezbătute două proiecte de lege referitoare la mercenariat, în final, fiind respinse de ambele Camere. Aceste două propuneri legislative sunt:

1. Propunere legislativă privind interzicerea recrutării, folosirii, finanțării și instruirii mercenarilor ([PL-x nr.455/2006](#));
2. Propunerea legislativă privind interzicerea mercenarilor ([PL-x nr.683/2007](#)).

1. În [expunerea de motive](#) a propunerii legislative privind interzicerea recrutării, folosirii, finanțării și instruirii mercenarilor (L213/2006, PL-x nr. 455/2006) se preciza că adoptarea unui astfel de act normativ *este necesară pentru completarea legislației românești privind siguranța statului și lupta împotriva terorismului*, precum și că *România, în calitate de membru NATO și partener strategic al Statelor Unite ale Americii în lupta împotriva terorismului de orice fel, este obligată ca prin legislația internă să interzică în mod explicit activitatea de mercenariat și să pedepsească faptele circumscrise acestei activități.*

[Propunerea legislativă](#) prevedea interzicerea recrutării, folosirii, finanțării și instruirii mercenarilor (art.1), interzicerea înființării de societăți comerciale, asociații sau fundații al căror obiect de activitate se referă la recrutarea și instruirea mercenarilor (art.2), definea mercenarii (art.3), stabilea pedepse pentru recrutarea și instruirea mercenarilor (art.4), pentru folosirea mercenarilor (art.5), pentru finanțarea mercenarilor (art.6) și prevedea măsuri referitoare la dizolvarea societăților de securitate privată și a persoanelor juridice care desfășoară activități de mercenariat (art.7).

Consiliul Legislativ a [avizat favorabil](#) propunerea legislativă cu anumite observații și propuneri. Printre altele, Consiliul Legislativ semnală faptul că *din propunerea legislativă rezultă că nu răspunde penal însuși mercenarul, adică cel care comite propriu-zis fapte de mercenariat* și sugera analizarea necesității completării în acest sens a reglementării.

Guvernul a susținut adoptarea inițiativei legislative, cu luarea în calcul a propunerilor și observațiilor transmise printr-un [punct de vedere](#), printre care se numără și corelarea demersului de reglementare cu cel al Guvernului, în speță al Ministerului Apărării Naționale, în contextul în care România se afla în proces de ratificare, proces care nu s-a finalizat până în prezent.

Propunerea legislativă a fost respinsă de Senat în ședința în plen din 4 mai 2006 și a fost transmisă Camerei Deputaților spre dezbateri.

Proiectul de lege a primit [avizul favorabil](#) al Comisiei juridice, de disciplină și imunități a Camerei Deputaților.

Comisia pentru apărare, ordine publică și siguranță națională din cadrul Camerei Deputaților a propus respingerea acestuia. În [raportul](#) acestei comisii se precizează următoarele:

Pentru clarificarea unor aspecte legate de obiectul acestei inițiative legislative, comisia a solicitat puncte de vedere de la Ministerul Apărării, Ministerul Administrației și Internelor, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Integrării Europene, Serviciul Român de Informații și Serviciul de Informații Externe. Concluzia unanim exprimată de aceste instituții și susținută în mod constant de Ministerul Apărării a fost aceea că soluția legislativă optimă este ratificarea Convenției ONU privind recrutarea, folosirea, finanțarea și instruirea mercenarilor, îndeplinindu-se astfel condițiile pentru adoptarea unei legi de aplicare a acestei convenții în România.

Proiectul de lege a fost respins de Camera Deputaților în ședința în plen din 20 decembrie 2006.

2. Trei luni mai târziu, a fost înregistrată pentru dezbateri propunerea legislativă privind interzicerea mercenarilor ([L398/2007](#), [Pl-x nr. 683/2007](#)).

[Propunerea legislativă](#) prevedea interzicerea înființării de societăți comerciale, asociații sau fundații al căror obiect de activitate se referă la recrutarea și instruirea mercenarilor (art.1), definea mercenarii (art.2), stabilea pedepse pentru exercitarea activității de mercenar (art.3), pentru constituirea pe teritoriul României de structuri paramilitare care nu sunt supuse autorității și controlului statului (art.4), pentru recrutarea și instruirea mercenarilor (art.5), pentru sprijinirea cu bunuri și fonduri a unor structuri paramilitare ilegale sau a activității mercenarilor (art.6), pentru persoanele juridice care recrutează, folosesc, finanțează sau instruiesc mercenari (art.7 alin.1), prevedea măsuri referitoare la dizolvarea societăților de securitate

privată și a persoanelor juridice care desfășoară activități de mercenariat (art.7 alin.2-3), aspecte legate de acțiunea și urmărirea penală (art.9-10) și faptul că mercenarii capturați în timp de război nu beneficiază de prevederile anumitor convenții și protocoale internaționale (art.11).

Consiliul Legislativ a [avizat favorabil](#) propunerea legislativă cu anumite observații și propuneri.

Guvernul a informat Parlamentul că [nu susține adoptarea](#) inițiativei legislative în forma prezentată și a transmis mai multe propuneri și observații, printre care:

- *Inițiativa legislativă cuprinde o parte din dispozițiile Convenției ONU privind recrutarea, folosirea, finanțarea și pregătirea mercenarilor, iar în plus față de tratat instituie doar sancțiuni.*
- *Având în vedere dispozițiile art.22 alin.7 din [Legea nr.590/2003 privind tratatele](#), potrivit cărora în cazul tratatelor ale căror prevederi implică adoptarea de dispoziții normative de drept intern pentru aplicarea prevederilor lor, actul normativ de ratificare, aprobare, aderare sau acceptare va include norme detaliate de natură să permită aplicarea tratatului, fără ca prin aceste norme să se poată aduce atingere regimului juridic stabilit prin tratat sau textului tratatului, apreciem că soluția legislativă optimă ar fi ratificarea Convenției.*
- *Legea de ratificare va putea include norme de aplicare a tratatelor, inclusiv sancțiunile conținute în propunerea legislativă.*
- *Din dorința de a da o motivare pertinentă propunerii legislative, inițiatorii asimilează mercenariatul cu noțiunea de „terorism”[...]. Se poate admite că, în anumite condiții, mercenariatul poate îmbrăca forme de manifestare a fenomenului „terorism”, fără a fi însă inclus în mod obligatoriu în acesta. [...]*
- *Convenția ONU privind recrutarea, folosirea, finanțarea și pregătirea mercenarilor nu pune semnul egalității între fenomenul „terorism” și conceptul „mercenariat”. Distincția este valabilă și la nivelul legislațiilor naționale, care au preluat prevederile acestei convenții fie prin adoptarea unor acte normative cu caracter general, fie prin completarea Codului penal.*
- *Textul Expunerii de motive conține inadvertențe legislative.*

Comisia pentru apărare, ordine publică și siguranță națională din cadrul Senatului a avizat negativ propunerea legislativă și a adoptat un [raport de respingere](#).

Propunerea legislativă a fost respinsă de Senat în ședința în plen din 8 octombrie 2007 și a fost transmisă Camerei Deputaților spre dezbateri.

Comisia juridică, de disciplină și imunități și Comisia pentru apărare, ordine publică și siguranță națională din cadrul Camerei Deputaților au hotărât [respingerea](#) propunerii legislative și a transmis mai multe propuneri și observații, printre care:

- *Cu prilejul dezbaterilor, membrii celor două Comisii au constatat că inițiativa legislativă preia în cuprinsul său prevederile art.47 alin.(2) din Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva din 12 august 1949 privind protecția victimelor conflictelor armate internaționale nr.1/1977, ratificat de România prin [Decretul nr.224/1990](#), tratat care, potrivit dispozițiilor art.11 alin.(2) din Constituția României, republicată, face parte din dreptul intern. De asemenea, inițiativa cuprinde o parte din dispozițiile Convenției ONU privind recrutarea, folosirea , finanțarea și pregătirea mercenarilor, instituind în plus doar sancțiuni.*
- *Ca atare, având în vedere dispozițiile art.22 alin.(7) din Legea nr.590/2003 privind tratatele, soluția optimă poate fi ratificarea Convenției. [...]*
- *Inițiativa legislativă definește noțiunea de mercenar în sens foarte larg și nu cuprinde condiția esențială referitoare la necesitatea implicării persoanei într-un conflict armat sau într-o acțiune violentă care aduce atingere ordinii constituționale a unui stat sau integrității teritoriale a acestuia, textul făcând referire la desfășurarea de acțiuni violente premeditate și ilegale ce urmăresc interese de orice natură, și la acordarea de asistență sau expertiză în astfel de acțiuni, care nu sunt de natură să identifice o activitate ca fiind mercenariat. Rezultă că normele propuse nu sunt în concordanță nici cu art.47 alin.(2) din Protocolul adițional nr. I la Convențiile de la Geneva din 12 august 1949 privind protecția victimelor conflictelor armate internaționale, ratificat prin Decretul nr.224/1990 și nici cu art.1 din 3 Convenția internațională împotriva recrutării, folosirii, finanțării și instruirii mercenarilor, aflată în curs de ratificare de către România.*

Proiectul de lege a fost respins de Camera Deputaților în ședința în plenul din 26 februarie 2008.

În iunie 2023, Guvernul României și-a exprimat susținerea pentru Documentul Montreux privind obligațiile juridice internaționale relevante și bunele practici pentru state în legătură cu operațiunile societăților militare și de securitate private care acționează în timpul conflictelor armate.¹⁴

În baza de date a Camerei Deputaților, figurează doar trei întrebări și interpelări adresate de deputați în anul 2025 referitoare la mercenariat, începând din anul 1996 până în prezent (interpelarea nr.16B/11-02-2025, întrebarea nr.495A/12-03-2025 și întrebarea nr.496A/12-03-2025).

În interpelarea [nr.16B/11-02-2025](#), având ca obiect „Clarificări cu privire la relațiile mercenarilor români cu ministerele de forță”, deputații USR Marius-Felix Bulearcă și Bogdan-Ionel Rodeanu au [adresat](#) următoarele întrebări Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Apărării Naționale:

¹⁴ <https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2023/09/MEMO-3.pdf>

- Există sau a existat o implicare a militarilor activi din structurile MApN și M.A.I. în misiuni paramilitare în alte țări facilitate de companii private de recrutare din România?
- Care sunt măsurile pe care le aveți în vedere la nivelul Ministerului pentru a sancționa și stopa astfel de practici?
- Există la nivel de Minister o evaluare a riscurilor asociate cu transferul de cunoștințe și abilități dobândite de către ofițerii de elită din cadrul structurilor dumneavoastră spre entități private de recrutare și modul în care aceste riscuri sunt gestionate la nivelul Ministerului?
- Există un plan de acțiune pentru a descuraja și preveni fostul și actualul personal al Ministerului în a migra spre entități private de recrutare de mercenari?

Ministerul Afacerilor Interne a transmis următorul [răspuns](#):

Cu privire la articolele din presă la care faceți referire, conform cărora ar exista cazuri de militari și polițiști activi care ar fi participat în misiuni de tip paramilitar desfășurate în alte țări, menționăm că, potrivit informațiilor puse la dispoziție de către Inspectoratul General al Poliției Române și Inspectoratul General al Jandarmeriei Române, la nivelul acestor inspectorate generale nu sunt deținute date în acest sens.

Cu privire la cadrul normativ aplicabil militarilor, precizăm că, în conformitate cu prevederile art. 14¹ alin. (2), (4) și (4¹) din [Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare](#), cu modificările și completările ulterioare, cadrele militare în activitate au dreptul la concedii fără plată, pe durată determinată, de cel mult un an, cu posibilitate de prelungire, pentru cazuri temeinic motivate, cu aprobarea conducătorului unității, potrivit competențelor de gestiune a resurselor umane.

Astfel, în considerarea cadrului normativ prezentat, calificare motivelor care stau la baza solicitării cadrului militar și adoptarea unei decizii în legătură cu aceasta aparțin conducătorilor unităților Ministerului Afacerilor Interne cu competențe de gestiune a raportului de serviciu ale cadrelor militare și presupun o analiză nu doar prin prisma interesului legitim privat, ci și a interesului instituției, având în vedere prerogativa acestuia de a stabili organizarea și funcționarea unității.

De altfel, menționăm faptul că, pe perioada concediului fără plată, cadrul militar nu își pierde calitatea deținută în virtutea dispozițiilor legale, acestuia fiindu-i aplicabile în continuare îndatoririle specifice statutului pe care îl deține.

Totodată, potrivit art. 30 (1) și (2) lit. a) din același act normativ, ofițerii, maiștrii militari și subofițerii în activitate au obligația de a nu efectua activități care contravin demnității, prestigiului și normelor de comportare ce decurg din calitatea lor de cadre militare, fiindu-le interzis, totodată, să îndeplinească alte funcții decât cele în care sunt încadrate, cu excepția cumulului prevăzut de lege.

În acest sens, potrivit art. 3 alin. (1) din [Anexa nr.10 la Ordinului ministrului afacerilor interne nr. 177/2016 privind activitatea de management resurse umane în unitățile](#)

militare din Ministerul Afacerilor Interne, cu modificările și completările ulterioare, cadrul militar care intenționează să desfășoare și alte activități remunerate este obligat să solicite aprobarea șefului/comandantului unității, printr-un raport scris.

Cu privire la polițiști, precizăm că personalul Poliției Române poate participa la misiuni internaționale de menținere a păcii, în limita numărului de locuri aprobate la nivelul Consiliului Suprem de Apărare a Țării, în baza unei proceduri de selecție care se desfășoară potrivit cadrului normativ în vigoare.

De asemenea, în conformitate cu prevederile art. 27²⁶ alin. (2) din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, cu modificările și completările ulterioare, polițiștii au dreptul să solicite suspendarea raporturilor de serviciu pentru un interes personal legitim, pe o perioadă cuprinsă între o lună și 3 ani.

În acest context, la nivelul Inspectoratului General al Poliției Române, au fost adoptate, în luna martie a anului 2024, o serie de măsuri menite să prevină apariția unor situații care pot genera riscuri la adresa personalului și misiunilor Poliției Române, pe fondul unei posibile încălcări sau interpretări eronate a prevederilor legale privind suspendarea raporturilor de serviciu.

Totodată, precizăm faptul că Legea nr. 360/2002, cu modificările și completările ulterioare, prevede o serie de îndatoriri, obligații, interdicții și incompatibilități, care se aplică inclusiv personalului polițienesc ale cărui raporturi de serviciu sunt suspendate, sens în care orice abatere de la aceste reguli este cercetată, fiind luate măsurile legale pe linia regimului disciplinar.

Instituția noastră este preocupată permanent pentru eficientizarea activității și stabilirea unor standarde ridicate de performanță, sens în care este avută în vedere identificarea celor mai bune soluții administrative și legislative pentru atingerea acestui deziderat.

Deputatul USR Emanuel-Dumitru Ungureanu a adresat următoarele întrebări Ministerului Afacerilor Interne (nr. înregistrare 496A/12-03-2025):

- Care este numărul exact al jandarmilor români care au participat la activități de mercenariat în Congo sau în alte zone de conflict, în perioada analizată?
- Ce măsuri concrete a dispus Ministerul Afacerilor Interne pentru a preveni și identifica implicarea angajaților săi în astfel de activități?
- De ce Direcția de Informații și Protecție Internă nu a identificat și raportat aceste vulnerabilități în timp util și ce măsuri ați luat pentru a remedia această deficiență gravă?
- Există indicii că jandarmi români activi sau în rezervă au fost cooptați în planuri subversive instigate de Horațiu Potra? Dacă da, ce măsuri ați dispus pentru protejarea ordinii constituționale?

- Intenționați să propuneți modificări legislative care să reglementeze clar interdicția pentru personalul Ministerului Afacerilor Interne de a participa la astfel de activități în afara mandatului oficial al statului român?

Ministerul Afacerilor Interne a transmis următorul [răspuns](#):

Potrivit prevederilor [Legii nr. 121/2011 privind participarea forțelor armate la misiuni și operații în afara teritoriului statului român](#), cu modificările și completările ulterioare, Ministerul Afacerilor Interne participă cu efective și tehnică din dotare la misiuni internaționale sau multinaționale cu caracter umanitar ori de menținere a păcii, sub egida Uniunii Europene, Organizației Națiunilor Unite și Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa.

Participarea se realizează cu respectarea condițiilor de aprobare prevăzute de lege (art. 7, 8 coroborate cu art. 27), inclusiv la solicitarea expresă a organizațiilor internaționale relevante sau a unor parteneri strategici. Exemplificativ, personalul instituției noastre participă în mod oficial la următoarele misiuni:

- Misiunea Uniunii Europene din Republica Moldova (EUPM),
- Misiunea Uniunii Europene de Monitorizare din Georgia (EUMM),
- Misiunea Uniunii Europene din Armenia (EUMA),
- Misiunea ONU din Cipru (UNFICYP),
- Misiunea ONU pentru Stabilizare din R.D. Congo (MONUSCO),
- Misiunea ONU pentru Stabilizare din Republica Centrafricană (MINUSCA).

Subliniem că **Ministerul Afacerilor Interne nu a susținut și nu susține participarea individuală a personalului propriu la activități de natura celor prezentate în întrebare**, care nu se desfășoară sub egida organizațiilor internaționale menționate și care nu se încadrează în regimul prevăzut de Legea nr. 121/2011.

La nivelul structurilor competente ale Ministerului, subiectul semnalat se află în **atenție permanentă**, fiind desfășurate **verificări interne** pentru clarificarea tuturor aspectelor. Rezultatele preliminare obținute de **Inspectoratul General al Jandarmeriei Române și Inspectoratul General al Poliției Române** nu au relevat date suficiente pentru confirmarea existenței unor astfel de cazuri, fapt pentru care verificările au fost aprofundate prin angrenarea altor structuri ale Ministerului Afacerilor Interne. Având în vedere complexitatea situației și necesitatea unei abordări riguroase, estimăm că **etapa actuală a verificărilor va fi finalizată până la sfârșitul lunii mai 2025**, urmând ca, în funcție de rezultate, să fie luate măsurile legale necesare.

În vederea clarificării tuturor aspectelor legate de eventuale activități ilegale sau contrare statutului militar, **Ministerul Afacerilor Interne cooperează instituțional cu structurile abilitate ale statului, inclusiv cu DIICOT și parchetele militare, conform competențelor legale.**

În urma informațiilor primite și a investigațiilor preliminare, s-a procedat deja, **în mod etapizat, la sesizarea organelor de urmărire penală competente în cele câteva cazuri sesizate până la acest moment, analiza fiind în dinamică.** Aceste demersuri vor continua dacă se vor identifica alte situații de natura celor semnalate.

În ceea ce privește reglementările aplicabile personalului militar, conform **art. 14¹ alin. (2), (4) și (4¹)** din [Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare](#), cadrele militare pot beneficia de **concedii fără plată pentru motive temeinic justificate**, cu aprobarea conducătorului unității. Subliniem că **participarea la activități de tipul celor menționate nu constituie un motiv temeinic justificat**, în accepțiunea acestor prevederi.

Decizia de aprobare sau respingere a unui concediu fără plată aparține **exclusiv conducerii unității**, care trebuie să evalueze atât interesele legitime individuale, cât și interesele instituționale. În plus, precizăm că, pe perioada concediului fără plată, cadrul militar își **păstrează statutul**, fiind supus în continuare normelor și îndatoririlor stabilite de lege.

Potrivit art. 30 din aceeași lege, cadrele militare **active au obligația de a nu desfășura activități care contravin demnității, prestigiului și normelor statutului militar**, iar în ceea ce privește desfășurarea altor activități remunerate, [Ordinul MAI nr. 177/2016](#)¹⁵ prevede, în [Anexa 10](#)¹⁶, că personalul militar trebuie **să solicite în mod expres aprobarea comenzii unității**, prin raport scris.

În contextul complex al situației semnalate și al riscurilor identificate, **Ministerul Afacerilor Interne analizează în prezent oportunitatea inițierii unor modificări legislative**, care să reglementeze mai strict **interdicțiile privind participarea personalului militar la activități în afara mandatului oficial al statului român**, cu scopul de a consolida regimul de incompatibilitate și sancționare în astfel de cazuri.

La 2 aprilie 2025, Ministerul Apărării Naționale a dat publicității următoarea informare de presă:

Ministrul apărării naționale, Angel Tîlvăr, a dispus, la sfârșitul lunii februarie, verificări la nivelul întregii structuri de forțe a Armatei României, cu privire la posibilitatea ca personal activ din Ministerul Apărării Naționale, aflat în perioadă de suspendare temporară a raporturilor de serviciu cu instituția, să fi desfășurat activități în companii private de securitate românești, care au activat recent în Republica Democratică Congo. Verificările au acoperit toate formele de concedii și perioade libere la care are dreptul personalul MAPN.

¹⁵ Ordinul nr. 177/2016 privind activitatea de management resurse umane în unitățile militare ale Ministerului Afacerilor Interne

¹⁶ Anexa nr. 10 - Condițiile în care cadrele militare din MAI pot desfășura și alte activități remunerate în afara programului de lucru

Din verificările efectuate, a rezultat că, în total, 466 de militari rezerviști care provin din Ministerul Apărării Naționale au semnat, după trecerea în rezervă, contracte pe diferite perioade cu companii de securitate care au activat în R.D. Congo. Acești militari au trecut în rezervă la limita de vârstă, prin demisie sau din motive medicale.

Din datele obținute până la acest moment, **nu** au fost identificate cazuri în care **cadre militare active aflate în concediu fără plată**, așa cum este prevăzut la art. 14 din [Legea nr. 80 din 11 iulie 1995 privind statutul cadrelor militare](#), să se fi deplasat, în perioadele respective, în R.D. Congo, pentru a desfășura activități în cadrul unor companii de securitate private.

Prin extinderea verificărilor și la alte forme de concediu care presupun suspendarea temporară a raporturilor de muncă pentru personalul militar în activitate, au fost identificați **șapte militari în activitate** – doi subofițeri și cinci soldați profesioniști care, pe timpul concediului de creștere a copilului în vârstă de până la doi ani, obținut în mod legal, în baza [OUG 111 din 2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor](#), cu modificările și completările ulterioare, au desfășurat, în mod nejustificat, activități în R.D. Congo, în perioade diferite, în intervalul 2023 – începutul anului 2025, din calitate de angajat temporar în companii de securitate.

Cercetările efectuate până la acest moment reliefează că acești militari au încălcat mai multe prevederi legale și normative, printre care: părăsirea teritoriului național fără aprobare, interzicerea îndeplinirii altor funcții în afara celor pe care sunt încadrați sau cele referitoare la plata indemnizației lunare pentru creșterea copilului, care se acordă în situația în care solicitantul locuiește în România împreună cu copilul / copiii pentru care solicită drepturile și se ocupă de creșterea și îngrijirea acestora. Trei dintre acești militari se află încă în concediu de creștere a copilului, iar patru dintre ei s-au întors la unități.

Pentru unul dintre acești șapte militari s-au finalizat deja cercetările, fiind sesizat Parchetul Militar, urmând ca și în celelalte șase cazuri să fie aplicate măsuri similare. În paralel, au fost inițiate demersuri de natură disciplinară și administrativă, acestea urmând a fi finalizate după pronunțarea Parchetului Militar asupra încadrării penale a faptelor.

Cazurile în discuție vor fi prelucrate la nivelul personalului MApN, cu prezentarea prevederilor legale în materie care interzic astfel de conduite și a consecințelor legale care decurg din astfel de situații.

Din verificările extinse realizate în această perioadă, a rezultat și că un număr de 24 de militari, care au trecut în rezervă prin demisie, în anii anteriori, și, ulterior, au activat în cadrul unor companii private de securitate din Congo, au fost acceptați să se întoarcă în activitate, în perioada 2023-2024, fiind, la acest moment, încadrați în diferite unități militare din MApN. Solicitățile de rechemare în activitate au fost aprobate la nivelul unităților militare și au avut ca bază legală prevederile art. 2^{^1}

ale [Legii 384 din 2006 privind statutul soldaților și gradaților profesioniști](#), care specifică faptul că, „în funcție de nevoile instituției militare, soldații și gradații profesioniști cu o vechime în serviciu de cel puțin 4 ani, trecuți în rezervă în temeiul art. 45 alin. (1) lit. b), e)-g) și i), care au vârsta de până la 45 de ani, pot fi rechemati în activitate dacă s-au aflat în rezervă mai puțin de 4 ani neîntrerupt”.

Deși rechemarea în activitate a acestor militari nu prezintă vulnerabilități semnificative din punct de vedere al securității naționale, toți fiind încadrați pe funcții aflate la baza ierarhiei militare, iar nivelul de acces la informații clasificate este la treapta minimă, au fost dispuse măsuri suplimentare de verificare și monitorizare pentru fiecare caz în parte, urmând ca, în funcție de rezultate, să fie luate măsuri în consecință.

De asemenea, au fost identificate 14 situații în care militari în rezervă, care au activat, pentru diferite perioade, în R.D. Congo din această poziție și, ulterior, au dobândit, în perioada 2020-2024 calitatea de rezervist voluntar.

Ministrul apărării naționale a ordonat clarificarea circumstanțelor și responsabilităților care au permis aceste situații, precum și luarea cu maximă urgență a măsurilor de prevenire pe viitor.

ASPECTE COMPARATIVE

Belgia

În mai 2002, Belgia a ratificat [Convenția internațională din 1989](#), care a intrat în vigoare în 2001, sub rezerva conform căreia „nicio dispoziție a Convenției nu ar trebui interpretată ca implicând, pentru Belgia, obligația de a extrăda resortisanți belgieni”. Belgia a formulat o rezervă suplimentară conform căreia „nicio dispoziție a prezentei Convenții nu ar trebui interpretată ca implicând o obligație de asistență judiciară reciprocă” sau „o obligație de extrădare în cazul în care statul-parte solicitat are motive să creadă că cererea [...] a fost prezentată în scopul urmăririi penale sau pedepsirii unei anumite persoane pe motive de origine etnică, religie, naționalitate sau opinii politice sau în cazul în care acceptarea cererii ar prejudicia situația persoanei respective din oricare dintre aceste motive”. Aplicarea normelor internaționale poate fi solicitată direct în fața instanțelor naționale, iar acestea au prioritate față de legislația internă contradictorie.¹⁷

La nivel național, în 1979, parlamentul belgian a adoptat [Legea privind serviciile într-o armată sau forță străină pe teritoriul unui stat străin](#) care interzice recrutarea și participarea resortisanților săi în armate străine, dar nu a fost emis decretul regal necesar pentru punerea în aplicare a acestei legi; nu există un set de norme care să trateze în mod specific utilizarea și funcționarea companiilor militare private și a companiilor private de securitate în afara granițelor naționale.

În conformitate cu articolul 2 din Legea din 1 august 1979, alăturarea la forțele armate străine pentru a participa la luptă în calitate de membru al acestor forțe poate fi posibilă de pedeapsă numai în cazurile prevăzute expres într-un decret regal, emis după deliberarea Consiliului de Miniștri; până în prezent nu a fost emis un astfel de decret. Prin [Legea din 22 aprilie 2003](#), articolul 1 din legea din 1 august 1979 privind serviciul într-o armată sau trupă străină pe teritoriul unui stat străin a fost modificat după cum urmează:

Cu excepția asistenței tehnice militare acordate unui stat de către un stat străin și fără a aduce atingere obligațiilor internaționale ale unui stat sau participării sale la operațiuni internaționale de poliție decise de organizațiile de drept public din care face parte, recrutarea și orice acte de natură să provoace sau să faciliteze recrutarea de persoane în beneficiul unei armate sau trupe străine pe teritoriul unui stat străin vor fi pedepsite cu închisoare între trei luni și doi ani. Cu toate acestea, nu sunt întrunite elementele infracțiunii în cazul următoarelor fapte:

1°recrutarea, de către un stat, a propriilor resortisanți;

¹⁷

https://treaties.un.org/Pages/ShowMTDSGDetails.aspx?src=UNTSOnline&tabid=3&mtdsg_no=XVIII-6&chapter=18&lang=en

2°recrutarea de către un stat, pe teritoriul său, a unui străin ca membru regulat al forțelor armate ale acestui stat, cu condiția ca acesta să nu fie utilizat ulterior, în afara teritoriului acestui stat, decât în cadrul asistenței tehnice militare acordate unui stat de către un alt stat și fără a aduce atingere obligațiilor internaționale ale statului care recrutează sau participării sale la operațiuni internaționale de poliție decise de organizațiile de drept public din care face parte,

*fără a aduce atingere aplicării articolelor 135quater și 135**** din Codul penal.*

Pe de altă parte, milițiile private și societățile militare private sunt interzise pe teritoriul național din anul 1934.¹⁸ [Legea din 1990 privind serviciile private de securitate](#) exclude din domeniul de aplicare al acestei interdicții societățile private de pază și securitate. În consecință, aceasta constituie principalul cadru de reglementare pentru exercitarea activităților militare și de securitate private în Belgia. Pe lângă legea privind serviciile private de securitate, [Legea privind exercitarea profesiei de detectiv privat](#) este la fel de relevantă, deoarece transferă, de asemenea, competențe tradiționale de poliție sau securitate către societăți și persoane private. În plus, cele două legi și decretele regale complementare abordează probleme similare și sunt supuse supravegherii aceluiași organism administrativ, consiliul consultativ privind securitatea privată. Prin urmare, prezentul raport se concentrează pe o analiză detaliată a acestor două seturi de norme.

Textul consolidat al Legii privind securitatea privată reglementează furnizarea de servicii specifice, precum custodie, activități de formare și consultanță în domeniul securității, precum și măsuri de siguranță aplicate în cadrul întreprinderilor de transport public. Ca atare, se aplică tuturor persoanelor fizice și juridice care oferă unui terț, în mod permanent sau temporar, servicii de:

- supraveghere și protecție a bunurilor mobile sau imobile și a transportului de valori;
- protecție a persoanelor;
- instalare/întreținere sisteme de alarmă;
- supraveghere și monitorizare a persoanelor în cadrul operațiunilor de asigurare a securității, fie în locuri private, fie în anumite zone publice;
- informare cu privire la situația bunurilor aflate pe domeniul public, la ordinul autorității competente sau al titularului unei concesiuni publice, inclusiv denunțarea încălcărilor legii sau a unei sancțiuni administrative;
- escorte în scopuri de securitate rutieră a grupurilor de automobiliști, bicicliști, participanți la competiții sportive sau elevi; consiliere în vederea prevenirii săvârșirii de infracțiuni;
- securitate internă pentru companiile de transport public.

În ceea ce privește [Codul penal belgian](#), sunt incriminate următoarele fapte:

¹⁸ https://etaamb.openjustice.be/fr/loi-du-29-juillet-1934_n2012000323.html

Art.122bis. Fără a aduce atingere aplicării unor prevederi mai severe, oricine înființează sau întreține un serviciu de informații militare care funcționează pe teritoriul Regatului în interesul și în detrimentul puterilor străine sau care desfășoară orice activitate în cadrul unui astfel de serviciu, în special prin recrutarea de colaboratori sau agenți pentru acesta, ori prin furnizarea sau comunicarea cu bună știință a acestuia, în scris, în obiect, în documente originale, în documente, în documente originale, în totalitate sau în mod public în organizarea militară sau în sistemul de apărare al unei puteri străine, furnizarea de hrană, arme sau muniții forțelor sale terestre, maritime sau aeriene ori echipamentele folosite în acestea sau prin transmiterea obiectelor, planurilor, scrierilor, documentelor sau informațiilor menționate către o altă putere străină sau către o persoană care acționează în interesul acesteia din urmă se pedepsește cu închisoare de la șase luni la cinci ani și o amendă de la cinci mii de euro.

Art.126. Cei care recrutează sau dispun recrutarea de trupe înarmate, înrolează sau încorporează soldați (...) sau care furnizează sau procură arme sau muniții pentru aceștia, fără ordin sau autorizație guvernamentală, vor fi pedepsiți cu închisoare de la cinci la zece ani.

Art.127. Se pedepsesc cu închisoare de la cinci la zece ani persoanele care, fără drept sau motiv legitim: preiau comanda unui corp de armată, a unei trupe, a unei nave de război, a unei fortărețe, a unui post, a unui port sau a unui oraș; care, împotriva ordinului guvernului, păstrează orice comandă militară; comandanții care își mențin armata sau trupa după ce s-a dispus demiterea sau separarea.

Art.135bis. Orice persoană care influențează sau încearcă să influențeze un proces decizional democratic, cu scopul de a submina ordinea democratică și constituțională, suveranitatea și independența Regatului, securitatea statului, apărarea Regatului, relațiile internaționale, potențialul economic sau științific al țării sau funcționarea organelor de decizie ale statului, în favoarea unui stat sau a unei persoane străine, societate sau organizație sau sub controlul unui stat străin sau al unei persoane, societăți sau organizații străine, fie prin mijloace ilegale sau frauduloase, fie prin primirea de la o persoană sau organizație străină de cadouri sau alte avantaje destinate, în totalitate sau în parte, să dezvolte în Regat activități care sunt de natură să aducă atingere intereselor menționate anterior, se pedepsește cu închisoare de la trei la cinci ani și cu amendă de la o mie de euro la douăzeci de mii de euro. În toate cazurile, bunurile primite vor fi confiscate. Exercițarea drepturilor enumerate la art.31(1) sau a unora dintre aceste drepturi poate fi interzisă pentru o perioadă de la cinci la zece ani.

Art.135quater. Oricine obține un angajament de a servi într-o armată sau trupă străină de la un minor care nu a fost autorizat în acest sens de către părinți, tutore sau curator se pedepsește cu închisoare (de la 3 luni la 2 ani).

În *Titlul I(bis) - Încălcări grave ale dreptului internațional umanitar*, sunt enumerate 50 de infracțiuni de război distincte în contextul unui conflict armat internațional sau război civil/conflict intern. Sunt transpuse astfel în legislația belgiană prevederile tratatelor la care Belgia este parte (cele patru Convenții de la Geneva, Protocoalele adiționale I, II, III) și obligațiile sale internaționale cutumiare¹⁹. În sensul acestor prevederi internaționale, art.136quater incriminează următoarele fapte:

4. *obligarea unui prizonier de război, a unui civil protejat de Convenția privind protecția persoanelor civile în timp de război sau a unei persoane protejate în acest sens prin Protocoalele I și II adiționale la Convențiile de la Geneva din 12 august 1949 să servească în forțele armate sau grupurile armate ale puterii inamice sau ale părții adverse;*
5. *înrolarea sau înrolarea copiilor cu vârsta sub 15 ani în forțele armate sau în grupuri armate sau punerea lor în participare activă la ostilități; (...).*

În Titlul I-ter al Codului penal belgian sunt definite infracțiunile legate de terorism.

În Manualul de drept al războiului din Belgia (1983)²⁰ se afirmă: *Pentru ca o persoană să fie considerată mercenar, trebuie să fie îndeplinite cumulativ următoarele condiții:*

- a) *să fie special recrutată local sau în străinătate pentru a lupta într-un conflict armat;*
- b) *să participe direct la ostilități;*
- c) *să fie motivată să ia parte la ostilități în principal de un câștig personal, iar, în fapt, i se promite de către sau în numele unei părți la conflict o compensație materială substanțial mai mare decât cea promisă sau plătită combatanților cu grade și funcții similare din forțele armate ale respectivei părți;*
- d) *să nu fie cetățean al unei părți în conflict și nici rezident al unui teritoriu controlat de o parte în conflict;*
- e) *să nu fie membru al forțelor armate ale unei părți la conflict; și*
- f) *să nu fi fost trimis de un stat care nu este parte la conflict în serviciu oficial ca membru al forțelor sale armate.*

De asemenea, se statuează că *mercenarii nu au dreptul de a fi combatanți sau prizonieri de război. Prin urmare, sunt combatanți ilegali.*²¹

¹⁹ https://www.icrc.org/sites/default/files/external/doc/en/assets/files/other/irrc_866_henckaerts.pdf

²⁰ *Droit Pénal et Discipline Militaire et Droit de la Guerre*, Deuxième Partie, Droit de la Guerre, Ecole Royale Militaire, par J. Maes, Chargé de cours, Avocat-général près la Cour Militaire, D/1983/1187/029, 1983, p. 23, <https://ihl-databases.icrc.org/en/national-practice/all-national-practice?title=&typeOfPractice=18553&state=17876&language=&from=&to=&sort=country&order=&to pic=>

²¹ <https://ihl-databases.icrc.org/en/customary-ihl/v2/rule108?country=be>

Bulgaria

Bulgaria nu a semnat sau ratificat Convenția internațională din 1989, dar a [ratificat](#) Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva din 1949.

[Codul penal bulgar](#) nu conține prevederi referitoare la mercenari/mercenariat sau la răspunderea penală în cazul înscrierii unor cetățeni bulgari în forțele armate străine și al eventualei participări la ostilități în calitate de membri ai acestora, decât pentru aceste fapte petrecute în timp de război și împotriva Bulgariei, deci pentru trădare (art. 100 și 101 din Codul penal bulgar).

Cehia

Cehia nu a semnat sau ratificat Convenția internațională din 1989. În anul 1990, Cehoslovacia a ratificat Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva din 1949, iar în urma destrămării sale, Cehia și-a asumat prevederile protocolului prin [succesiune](#).²²

[Codul penal ceh](#) prevede următoarele:

Partea a 3-a - Infracțiuni împotriva apărării statului

Art. 321 - Serviciu în forțele armate străine

(1) Un cetățean al Republicii Cehe care efectuează serviciul în armata sau forțele armate ale unui alt stat, încălcând o altă reglementare legală, este pedepsit cu închisoarea de până la cinci ani.

(2) Contravenientul este pedepsit cu închisoarea de la trei la zece ani dacă comite fapta menționată la alineatul (1) în stare de urgență națională sau în stare de război.

Art. 321a - Participarea la un grup armat nestatal care urmărește să acționeze în cadrul unui conflict armat

Oricine participă la activitățile unui grup armat nestatal care urmărește să acționeze într-un conflict armat care are loc pe teritoriul altui stat prin:

- a) participarea la activitățile de luptă ale unui astfel de grup,*
- b) furnizarea de informații sau instruire altei persoane cu privire la producerea sau utilizarea de explozivi, arme, substanțe periculoase sau materiale de natură similară sau alte metode sau tehnici similare în scopul săvârșirii faptei menționate la lit. a);*
- c) obținerea de informații sau dobândirea de competențe referitoare la fabricarea sau utilizarea explozivilor, armelor, substanțelor sau materialelor periculoase de*

²² Statele aderă prin succesiune la un acord internațional atunci când acestea apar ca noi state (Cehia) în urma destrămării unui stat (Cehoslovacia) care ratificase deja un acord înaintea destrămării. Mai multe informații la <https://www.cambridge.org/core/books/abs/committed-to-rights/succession/F9A67473D66A3875C8F7209A676683DC>

natură similară sau a altor metode sau tehnici similare în scopul săvârșirii unei fapte menționate la lit. a) sau b), sau

d) călătorirea în alt stat sau în Republica Cehă în scopul comiterii faptei menționate la lit. a), b) sau c),

se pedepsește cu închisoare de până la cinci ani.

Legea nr. 585/2004 privind recrutarea prevede următoarele:

Partea a zecea - Intrarea unui cetățean sau a unui rezervist în forțele armate ale unui alt stat

Art. 34. (1) Un cetățean poate intra în forțele armate ale altor state numai cu consimțământul președintelui Republicii la cererea sa, cu excepția cazului în care prezenta lege prevede altfel.

(2) Un cetățean depune o cerere de consimțământ al președintelui Republicii pentru a se alătura forțelor armate ale unui alt stat la minister, care o înaintează cu avizul său și după consultarea cu Ministerul de Interne și Ministerul Afacerilor Externe președintelui Republicii. În plus față de cerințele generale de depunere prevăzute de Codul de procedură administrativă, cetățeanul indică în cerere și numărul său de naștere.

(3) Consimțământul președintelui Republicii expiră la data intrării în vigoare a declarării stării de urgență națională sau a stării de război. Nu există niciun drept legal la acordarea consimțământului.

(4) Un cetățean care are mai multe cetățenii se poate alătura forțelor armate ale unui alt stat al cărui cetățean este și el, fără consimțământul președintelui Republicii. Un cetățean poate, de asemenea, să se alăture forțelor armate ale unui alt stat fără consimțământul președintelui Republicii, cu condiția ca acest stat să fie membru al unei organizații internaționale care prevede apărarea comună împotriva atacurilor, din care Republica Cehă face parte.

(5) Președintele Republicii poate, în stare de urgență națională sau în stare de război, să solicite rezerviștilor care se află în străinătate să se alăture forțelor armate ale unui stat aliat pe teritoriul căruia se află sau la care pot fi repartizați. Serviciul militar astfel prestat este considerat serviciu extraordinar.

Cipru

La 8 iunie 1977, Cipru a ratificat Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva din 1949. Cipru a ratificat Convenția internațională din 1989 prin Legea nr. 14(III)/1993, care prevede că orice persoană care comite o infracțiune prevăzută în convenția internațională se face vinovată de o infracțiune și este pasibilă de închisoare pe o perioadă de șapte ani.

Potrivit răspunsului Ciprului la solicitarea [ECPRD nr. 5046](#) privind incriminarea înrolării în forțe armate străine, *nu este considerată infracțiune înrolarea și servirea într-o forță militară străină de către un cetățean cipriot care are dublă cetățenie, în măsura în care forțele militare ale țării respective nu sunt în război cu Republica Cipru. Ciprioții care au dublă cetățenie, și anume cetățenie greacă, pot alege să își îndeplinească serviciul militar în cadrul forțelor armate grecești. În acest caz, ei nu comit o infracțiune.*

[Codul penal cipriot](#) nu conține prevederi referitoare la mercenariat.

Croația

În 1979, Iugoslavia a ratificat Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva din 1949, iar Croația și-a asumat prevederile acestuia prin succesiune.²³ În anul 1999, Croația a [ratificat](#) Convenția internațională din 1989.

[Codul penal croat](#) prevede următoarele cu privire la mercenari:

Art. 89. Infracțiunea de agresiune

(1) Se pedepsește cu închisoare de cel puțin cinci ani sau cu închisoare de lungă durată persoana care, având puterea efectivă de a controla sau de a dirija acțiunea politică sau militară a unui stat, folosește forțele armate ale unui stat împotriva suveranității, integrității teritoriale sau independenței politice a unui alt stat sau în orice alt mod contrar Cartei Organizației Națiunilor Unite, săvârșește un act de agresiune care, prin caracteristicile, gravitatea și amploarea sa, constituie o încălcare vădită a Cartei Organizației Națiunilor Unite

(4) Se consideră a fi act de agresiune menționat la alineatul (1) din prezentul articol, indiferent dacă un război a fost declarat anterior sau nu: [...]

7. trimiterea de către sau în numele unui stat de bande armate, grupuri, forțe paramilitare sau mercenari care desfășoară acțiuni armate împotriva unui alt stat care, prin gravitatea lor, corespund actelor menționate mai sus, sau participarea lor substanțială la astfel de acțiuni.

Art. 95. Recrutarea mercenarilor

(1) Se pedepsește cu închisoare de la șase luni la cinci ani persoana care, încălcând normele dreptului internațional, recrutează, folosește, plătește sau antrenează un mercenar pentru a participa la un conflict armat sau la un act colectiv de violență menit să răstoarne guvernul, să submineze integritatea teritorială a statului sau să amenințe structura constituțională a acestuia.

²³ Statele aderă prin succesiune la un acord internațional atunci când acestea apar ca noi state (Croația) în urma destrămării unui stat (Iugoslavia) care ratificase deja un acord înaintea destrămării. Mai multe informații la <https://www.cambridge.org/core/books/abs/committed-to-rights/succession/F9A67473D66A3875C8F7209A676683DC>

(2) Se pedepsește cu închisoare de la unu la zece ani orice persoană care recrutează un copil în forțele armate sau în grupuri armate separate de forțele armate sau care folosește un astfel de copil recrutat în acțiuni ostile directe.

(3) Se pedepsește cu închisoare de până la trei ani persoana care, pentru a obține un câștig material în calitate de mercenar adult, participă direct la un conflict armat sau la un act comun de violență.

Art. 331. Deținerea, producerea și achiziționarea ilegală de arme și substanțe explozive

(5) Se pedepsește cu pedeapsa prevăzută la paragraful 1 al prezentului articol [n.b. pedeapsa cu închisoarea până la 3 ani] oricine vinde sau exportă arme într-o țară în care în care copiii sunt folosiți ca mercenari.

Art. 343 din Codul penal croat se referă la intrarea unui cetățean croat în serviciul unei armate inamice sau al altor grupări armate angajate în lupte ostile împotriva Croației sau aliaților săi în timpul unui război sau conflict armat la care participă Croația.

Estonia

„Estonia nu a semnat sau ratificat Convenția internațională din 1989, dar, în anul 1993, a [aderat](#) la Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva din 1949.

[Codul penal eston](#) prevede următoarele:

Art. 91¹. Alăturarea, participarea și sprijinirea unui act de agresiune străin

(1) Înrolarea în forțe armate străine sau în alte entități armate care participă la un act de agresiune străină, participarea la comiterea sau pregătirea unui act de agresiune străină sau sprijinirea cu bună știință a unui act de agresiune străină, inclusiv finanțarea, dacă fapta nu conține elementele necesare ale unei infracțiuni prevăzute la art. 91 din prezentul cod, se pedepsește cu închisoare de până la cinci ani.

(2) Aceeași faptă, dacă este comisă de o persoană juridică, se pedepsește cu o pedeapsă pecuniară.

Art. 234¹. Sprijinirea războiului împotriva Republicii Estonia sau a ocupației acesteia

(1) Se pedepsește cu închisoare de la șase la douăzeci de ani sau cu închisoare pe viață înrolarea în forțele armate ale unui inamic în timpul unui război împotriva Republicii Estonia sau al ocupării Republicii Estonia, participarea la acțiuni militare împotriva Republicii Estonia sau îndeplinirea unor astfel de funcții militare sau civile de conducere care sprijină acțiunea militară împotriva Republicii Estonia sau ocuparea Republicii Estonia de către un cetățean estonian.

(2) Aceeași faptă, dacă este comisă de o persoană juridică, se pedepsește cu o pedeapsă pecuniară.

Finlanda

La solicitarea [ECPRD nr. 5046](#) privind incriminarea înrolării în forțe armate străine, Finlanda a transmis următoarele informații:

Potrivit experților de la Departamentul juridic al Statului Major al Forțelor de Apărare, înrolarea în forțele armate ale unei alte țări în calitate de luptător străin nu constituie o infracțiune. Cu toate acestea, forțele armate nu încurajează sau nu sprijină pe nimeni să se înroleze ca luptător străin.

Experții din cadrul Forțelor de Apărare reamintesc că un luptător străin finlandez nu reprezintă în niciun fel statul finlandez sau Forțele de Apărare și că Forțele de Apărare nu au nicio obligație față de luptătorii străini atunci când luptă într-un conflict armat internațional în străinătate. Un luptător străin este asimilat unui soldat mercenar.

Deși înrolarea ca luptător străin nu constituie o infracțiune în Finlanda, un luptător străin poate încălca [Codul penal finlandez](#) în cazul în care comite crime de război sau crime împotriva umanității, astfel cum sunt menționate în Codul penal. Cu toate acestea, Codul penal finlandez incriminează activitatea de luptător terorist străin.

Finlanda nu a semnat sau ratificat Convenția internațională din 1989, dar a [ratificat](#) Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva din 1949.

Franța

Franța nu a semnat sau ratificat Convenția internațională din 1989, dar, la 11 aprilie 2001, a aderat la Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva din 1949, cu anumite [rezerve](#).

[Codul penal francez](#) (partea legislativă) prevede următoarele:

Art. [413-1](#). Incitarea membrilor forțelor armate franceze de a intra în serviciul unei puteri străine în scopul subminării apărării naționale se pedepsește cu zece ani de închisoare și amendă de 150.000 EUR.

Art. [436-1](#). Se pedepsește cu cinci ani de închisoare și cu amendă de 75.000 EUR:

1. Orice persoană recrutată special pentru a lupta într-un conflict armat și care nu este nici resortisant al unui stat parte la respectivul conflict armat, nici membru al forțelor armate ale acestui stat și nici nu a fost trimisă în misiune de un alt stat decât unul dintre cele părți la conflict în calitate de membru al forțelor armate ale statului respectiv, să ia sau să încerce să ia parte direct la ostilități în scopul de a obține un avantaj personal sau o remunerație substanțial mai mare decât cea plătită sau promisă combatanților de rang și funcții similare din forțele armate ale părții pentru care urmează să lupte;

2. Orice persoană, recrutată special pentru a participa la un act concertat de violență care vizează răsturnarea instituțiilor sau subminarea integrității teritoriale a unui stat și care nu este nici resortisant al statului împotriva căruia este îndreptat actul, nici

membru al forțelor armate ale statului respectiv și nici nu a fost trimisă în misiune de un stat, pentru a participa sau a încerca să participe la un astfel de act în vederea obținerii unui avantaj personal sau a unei remunerații substanțiale.

Art. [436-2](#). Conducerea sau organizarea unui grup al cărui scop este recrutarea, angajarea, remunerarea, echiparea sau pregătirea militară a unei persoane definite la articolul 436-1 se pedepsește cu șapte ani de închisoare și o amendă de 100.000 EUR.

Art. [436-3](#). În cazul în care faptele menționate în prezentul capitol sunt comise în străinătate de către un resortisant francez sau de către o persoană care își are reședința obișnuită pe teritoriul francez, se aplică legea franceză prin derogare de la articolul [113-6](#) al doilea paragraf, iar dispozițiile articolului [113-8](#) a doua teză nu se aplică.

Art. [436-4](#). În cazul în care faptele menționate în prezentul capitol sunt comise în străinătate de către un cetățean francez sau de către o persoană care își are reședința obișnuită pe teritoriul francez, se aplică legea franceză prin derogare de la articolul 113-6 al doilea paragraf și nu se aplică dispozițiile articolului 113-8 a doua teză.

Art. [436-5](#). Persoanele fizice care se fac vinovate de infracțiunile prevăzute în prezentul capitol sunt pasibile și de următoarele pedepse complementare:

1. Decăderea din drepturile civice, civile și de familie, în conformitate cu dispozițiile articolului [131-26](#);
2. Difuzarea integrală sau parțială a deciziei sau a unui comunicat de presă care informează publicul cu privire la motivele și conținutul deciziei, în conformitate cu condițiile prevăzute la articolul [131-35](#);
3. O interdicție de ședere, în conformitate cu dispozițiile articolului [131-31](#).

Art. 436-5. Persoanele juridice considerate responsabile penal, în condițiile prevăzute la articolul [121-2](#), pentru infracțiunea definită la articolul 436-2 suportă, pe lângă amenda prevăzută la articolul 131-38, sancțiunile prevăzute la articolul 131-39.

Interdicția menționată la articolul [131-39](#) alineatul (2) se aplică activității în cursul sau în legătură cu care a fost comisă infracțiunea.

Potrivit răspunsului Franței la solicitarea [ECPRD 5046](#) privind incriminarea înrolării în forțe armate străine, statul francez permite cetățenilor săi să dețină dublă cetățenie, iar acordurile bilaterale cu alte state specifică faptul că aceste persoane pot efectua serviciul militar în alt stat a cărui cetățenie o dețin (de ex. Algeria, Israel).

Germania

La 20 decembrie 1990, Germania a semnat Convenția internațională din 1989, însă, până în prezent, nu a ratificat-o. La 14 februarie 1991, Germania a ratificat

Protocolul adițional I/1977 la Convențiile de la Geneva din 1949, cu formularea de rezerve.²⁴

În Legea privind infracțiunile săvârșite de militari (Codul penal militar), la art.47 – Activitate pentru o putere străină, sunt prevăzute următoarele:

- 1) *Orice persoană care, în calitate de soldat sau fost militar, desfășoară o activitate pentru o putere străină sau pentru unul dintre intermediarii acesteia, fără autorizația cerută de art.20 sau art.20a din Legea privind statutul juridic al soldaților (SG) se pedepsește cu închisoare de cel mult trei ani sau cu amendă.*
- 2) *Oricine acționează cu imprudență în cazurile prevăzute la alin.(1) se pedepsește cu închisoare de cel mult un an sau cu amendă.*
- 3) *Fapta nu se pedepsește dacă o amenințare la adresa intereselor de securitate ale Republicii Federale Germania poate fi exclusă în mod clar pe baza activității desfășurate.*
- 4) *Infracțiunea poate fi urmărită numai cu autorizarea Ministerului Federal al Apărării.*
- 5) *Instanța poate, la aprecierea sa, să atenueze pedeapsa (art.49 alin.(2) din Codul penal) sau să se abțină de la aplicarea pedepsei în temeiul acestor dispoziții, dacă infractorul renunță voluntar la conduita sa și dezvăluie cunoștințele sale unei autorități oficiale. Dacă infractorul a fost presat în conduita sa de către puterea străină sau de unul dintre intermediarii acesteia, el nu va fi pedepsit conform acestor prevederi dacă renunță de bună voie la conduita sa și dezvăluie imediat cunoștințele sale unei autorități oficiale.*

În Legea privind statutul juridic al soldaților (SG), articolele 20 și 20a detaliază faptele incriminate în Codul penal militar:

§ Secțiunea 20 - Activități secundare

(1) Soldații profesioniști și soldații temporari au nevoie de o autorizație prealabilă pentru a se angaja în orice activitate secundară remunerată, cu excepția celor enumerate în mod exhaustiv la alineatul (6), cu excepția cazului în care sunt obligați să facă acest lucru în temeiul alineatului (7), în conformitate cu articolul 98 din Legea privind serviciul civil federal. Același lucru este valabil și pentru următoarele activități secundare neremunerate:

1. *activități comerciale sau independente sau colaborarea la una dintre aceste activități și*
2. *calitatea de membru al unui organ de conducere al unei societăți, cu excepția unei cooperative.*

Exercitarea funcțiilor publice onorifice nu este considerată activitate secundară; militarul trebuie să informeze în scris superiorul său disciplinar înainte de a accepta o astfel de activitate.

²⁴ Declarația la momentul semnării, <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/api-1977/state-parties/de?activeTab=>

(2) Autorizația este refuzată dacă există motive de îngrijorare că angajarea secundară va compromite interesele oficiale. Un astfel de motiv de refuz există în special în cazul în care angajarea secundară

- 1. este de o asemenea natură și amploare încât impune soldatului cerințe care pot împiedica îndeplinirea corespunzătoare a îndatoririlor oficiale,*
- 2. poate aduce soldatul în conflict cu îndatoririle sale oficiale, poate dăuna reputației Bundeswehr-ului sau este implicat într-o chestiune în care departamentul sau unitatea din care face parte soldatul este sau poate fi activ,*
- 3. poate influența imparțialitatea sau integritatea soldatului,*
- 4. poate conduce la o restricție semnificativă a aptitudinii viitoare a soldatului pentru serviciu.(...)*

§ Secțiunea 20a - Ocuparea unui loc de muncă după încetarea serviciului militar

- 1. Un soldat profesionist pensionat sau un fost soldat care are dreptul la o pensie de serviciu trebuie să raporteze în scris sau pe cale electronică orice activitate profesională remunerată sau altă activitate în afara serviciului public care are legătură cu îndatoririle sale oficiale în cei cinci ani anteriori încetării serviciului militar și care îi poate afecta în mod negativ interesele oficiale, înainte de a accepta o astfel de activitate. Obligația de notificare încetează la cinci ani de la încetarea serviciului militar. Tezele 1 și 2 se aplică, de asemenea, foștilor militari care au dreptul la o pensie de pensionare în temeiul Legii privind pensiile de pensionare.*

1a. Foștii soldați profesioniști sau foștii soldați temporari au nevoie de o autorizație prealabilă pentru a exercita o activitate lucrativă sau o altă activitate lucrativă pentru o putere străină sau pentru unul dintre intermediarii acesteia, cu condiția ca activitatea lucrativă sau altă activitate lucrativă preconizată să aibă legătură cu fosta activitate de serviciu. Obligația de a obține autorizația încetează la zece ani de la încetarea serviciului militar.

- 2. O activitate lucrativă sau o altă activitate lucrativă în sensul alineatului (1) este interzisă în cazul în care există temeri că aceasta poate pune în pericol interesele serviciului. Interdicția se pronunță pentru perioada până la sfârșitul obligației de notificare, cu excepția cazului în care condițiile pentru o interdicție există doar pentru o perioadă mai scurtă. (2) Sentința 1 se aplică mutatis mutandis refuzului de a autoriza activitatea sau altă angajare în sensul alineatului (1a).*
- 3. Notificarea activității sau a altei angajări în sensul alineatului (1) se adresează Ministerului Federal al Apărării, care este, de asemenea, responsabil pentru interzicerea acesteia. Ministerul Federal al Apărării aprobă activitatea sau cealaltă angajare în sensul alineatului (1a). Acesta își poate transfera responsabilitățile către alte autorități.*

[Codul penal german \(StGB\)](#) statuează în [Secțiunea 109h - Recrutarea pentru serviciul militar străin](#):

1. *Orice persoană care recrutează un cetățean german pentru serviciul militar într-o instituție militară sau similară în favoarea unei puteri străine sau care îi îndrumă către recrutorii acesteia sau către serviciul militar al unei astfel de instituții este pasibilă de o pedeapsă cu închisoarea de la trei luni la cinci ani.*
2. *Tentativa se pedepsește.*

În ceea ce privește companiile militare și de securitate private, acestea nu sunt definite din punct de vedere juridic. Sintagma *societăți militare și de securitate private* este utilizată în moduri diferite, pentru o gamă largă de societăți și activități: pază armată și protecția persoanelor și a bunurilor, întreținerea și operarea sistemelor de arme, paza prizonierilor, instruirea și formarea forțelor armate locale și a personalului de securitate local etc. Deși Documentul de la Montreux nu este obligatoriu din punct de vedere juridic, guvernul federal a fost implicat activ în elaborarea acestuia, ca parte a unui proces de consultare inițiat de Elveția și de Comitetul Internațional al Crucii Roșii.

Statutul angajaților societăților private, în lumina dreptului internațional umanitar, depinde exclusiv de situația specifică, respectiv tipul de conflict, de client și de tipul de activitate. În cadrul conflictelor armate internaționale, statutul de combatant sau de civil, inclusiv statutul de însoțitor civil, poate fi luat în considerare în ceea ce privește angajații companiilor. Cu toate acestea, de regulă, angajații companiilor vor fi considerați civili, iar statutul de combatant va fi acordat doar în cazuri excepționale. În cazul în care aceștia urmează forțele armate fără a fi integrați în acestea, cu autorizarea acestora, ei vor fi clasificați ca însoțitori civili (conform Convențiilor de la Geneva). În cazul în care companiile lucrează în numele altor clienți decât forțele armate, fie că este vorba de alte agenții guvernamentale civile, organizații umanitare sau alți clienți neguvernamentali, angajații detașați au, inițial, statutul de civili. Companiile militare și de securitate private au obligația de a respecta principiile Documentului de la Montreux și ale Codului internațional de conduită.²⁵ Companiile de securitate și pază și statutul angajaților acestora sunt reglementate prin [Codul comerțului \(Gewerbeordnung\)](#) și [Ordonanța privind societățile de securitate \(BewachV\)](#).

Italia

Italia a ratificat Convenția internațională din 1989 prin [Legea 210 din 12 mai 1995](#). Pe lângă ratificarea Convenției, această lege mai prevede următoarele:

²⁵ <https://www.bmvg.de/resource/blob/93612/7d6909421eacad4ddc7dcd5f58d42ca/b-02-02-10-download-handbuch-humanitaeres-voelkerrecht-in-bewaffneten-konflikten-data.pdf>

Art. 3 (1) Orice persoană care, după ce a primit beneficii financiare sau de altă natură sau după ce a acceptat promisiunea acordării acestora, luptă într-un conflict armat pe teritoriul controlat de un stat străin al cărui resortisant sau rezident permanent nu este, fără a fi membru al forțelor armate ale uneia dintre părțile la conflict sau fără a fi trimis într-o misiune oficială ca membru al forțelor armate ale unui stat care nu este parte la conflict, se pedepsește, dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă, cu închisoarea de la doi la șapte ani.

(2) Orice persoană care, după ce a primit o compensație financiară sau după ce a acceptat promisiunea unei astfel de compensații, participă la o acțiune violentă prestabilită și având ca scop schimbarea ordinii constituționale sau încălcarea integrității teritoriale a unui stat străin al cărui cetățean nu este și nici nu are reședința permanentă, fără a fi membru al forțelor armate ale statului în care se comite fapta sau fără a fi fost trimis în misiune specială din partea unui alt stat, se pedepsește, numai pentru participarea la faptă, dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă, cu închisoare de la trei la opt ani.

Art. 4. Orice persoană care recrutează, utilizează, finanțează sau instruește persoane în scopul de a le determina să comită oricare dintre faptele prevăzute la articolul 3 se pedepsește, dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă, cu închisoare de la patru la 14 ani.

Art. 5. Nu se pedepsește persoana care a săvârșit una dintre faptele prevăzute de prezenta lege cu aprobarea guvernului, dacă aceasta a fost aprobată în conformitate cu obligațiile care decurg din tratatele internaționale.

Art. 6. Sunt pasibili de pedeapsă în temeiul legislației italiene:

(a) un resortisant care comite în străinătate o infracțiune prevăzută la articolele 3 și 4, cu excepția cazului în care extrădarea a fost acordată sau acceptată;

b) un străin care comite în străinătate o infracțiune prevăzută la articolele 3 și 4, numai dacă se află pe teritoriul statului și extrădarea nu a fost acordată sau acceptată.

Art. 7 (1) Articolul 244 din [Codul penal](#) se modifică după cum urmează:

(a) la primul paragraf, cuvintele: „între cinci și doisprezece ani” se înlocuiesc cu următorul text: „între șase și optsprezece ani”;

(b) la al doilea paragraf, cuvintele: „doi până la opt ani” și „trei până la zece ani” se înlocuiesc cu cuvintele: „trei până la doisprezece ani” și, respectiv, „cinci până la cincisprezece ani”.

2. La articolul 288 primul paragraf din Codul penal, cuvintele: „trei până la șase ani” se înlocuiesc cu cuvintele: „patru până la cincisprezece ani”.

Note la articolul 7:

- Textul articolului 244 din Codul penal, astfel cum a fost modificat prin prezenta lege, este următorul:

„Articolul 244 (Acte ostile față de un stat străin, expunând statul italian pericolului de război). - Orice persoană care, fără aprobarea guvernului, se înrolează sau săvârșește alte acte ostile împotriva unui stat străin, astfel încât să expună statul italian pericolului de război, este pedepsită cu închisoarea de la șase la optsprezece ani; dacă are loc un război, este pedepsită cu închisoarea pe viață.

În cazul în care actele ostile sunt doar de natură să perturbe relațiile cu un guvern străin sau să expună statul italian sau cetățenii săi, oriunde ar locui, la pericolul unor represalii sau răzbunări, pedeapsa este închisoarea de la trei la doisprezece ani. Dacă relațiile diplomatice sunt întrerupte sau dacă au loc represalii sau răzbunări, pedeapsa este închisoarea de la cinci la cincisprezece ani.

- Textul articolului 288 din Codul penal, astfel cum a fost modificat prin prezenta lege, este următorul:

„Articolul 288 (Înrolarea sau înarmarea neautorizată în serviciul unui stat străin). - Orice persoană care, pe teritoriul statului și fără aprobarea guvernului, înrolează sau înarmează cetățeni în serviciul sau în beneficiul unui stat străin, este pasibilă de închisoare între patru și cincisprezece ani.

Pedeapsa se majorează dacă printre persoanele înrolate se află militari în activitate sau persoane care sunt încă supuse obligațiilor serviciului militar”.

La 27 februarie 1986, Italia a [ratificat](#) Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva din 1949.

Letonia

Letonia nu a semnat sau ratificat Convenția internațională din 1989, dar, la 20 noiembrie 1991, a [aderat](#) la Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva din 1949. Art.3¹ din [Legea privind securitatea națională](#) prevede următoarele cu privire la serviciul în organizațiile militare străine:

Alin.(1) Se interzice unui cetățean leton să servească în forțele armate, trupele interne, organizația militară, serviciul de informații sau de securitate, poliția (miliția) sau serviciul instituțiilor judiciare ale unui stat străin sau ale unui alt subiect de drept internațional sau stabilit pe teritoriul acestuia, cu excepția cazului în care:

1) un cetățean leton este în serviciul Uniunii Europene, al Organizației Tratatului Atlanticului de Nord, al unui stat membru al Uniunii Europene, al unui stat membru al Asociației Europene a Liberului Schimb, al unui stat membru al Organizației Tratatului Atlanticului de Nord, al Commonwealth-ului Australiei, al Republicii Federative a Braziliei, al Noii Zeelande sau al Ucrainei sau în serviciul unui stat cu care Republica Letonia a încheiat un acord privind recunoașterea dublei naționalități;

2) un cetățean al Letoniei servește într-un serviciu care nu este recunoscut ca voluntar în țara celeilalte sale cetățenii (naționalități) cu care a fost stabilită dubla cetățenie în conformitate cu dispozițiile Legii cetățeniei.

Art.95[^]1 din [Codul penal leton](#) prevede următoarele cu privire la același subiect:

Încălcarea interdicției prevăzute în legi și regulamente de a servi în forțele armate, trupele interne, organizația militară, serviciul de informații sau de securitate, poliția (miliția) sau serviciul judiciar al unui stat străin sau al unui alt subiect de drept internațional sau pe teritoriul acestuia - se pedepsește cu privire de libertate pe o perioadă de cel mult patru ani sau cu privire temporară de libertate, cu suspendare sub supraveghere, cu muncă în folosul comunității sau cu amendă.

Polonia

La 28 decembrie 1990, Polonia doar a [semnat](#) Convenția internațională din 1989, dar nu a ratificat-o. În 1992, Polonia a [ratificat](#) Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva din 1949.

[Codul penal polonez](#) prevede următoarele cu privire la mercenari:

Art. 141. Intrarea în serviciul unei armate străine sau în serviciul de mercenariat militar

(1) Orice cetățean polonez care își asumă îndatoriri militare într-o armată străină sau într-o organizație militară străină fără acordul unei autorități competente, este supus pedepsei privative de libertate pe o perioadă cuprinsă între 3 luni și 5 ani.

(2) Orice persoană care acceptă îndatoriri într-un serviciu militar mercenar interzis de dreptul internațional este pasibilă de pedeapsa privativă de libertate pe o perioadă cuprinsă între 6 luni și 8 ani.

(3) Un cetățean polonez care este și cetățean al unei alte țări nu comite infracțiunea menționată la § 1 dacă locuiește pe teritoriul acesteia și îndeplinește acolo serviciul militar.

Art. 142. Înrolarea într-o armată străină sau într-o organizație militară străină

(1) Orice persoană care, contrar dispozițiilor prezentei legi, recrutează cetățeni polonezi sau cetățeni străini cu reședința în Republica Polonă pentru serviciul militar într-o armată străină sau într-o organizație militară străină, este pasibilă de închisoare de la 3 luni la 5 ani.

(2) Oricine recrutează cetățeni polonezi sau străini cu reședința în Republica Polonă pentru servicii militare de mercenariat interzise de dreptul internațional sau plătește, organizează, antrenează sau utilizează astfel de servicii de mercenariat este pasibil de pedeapsa privativă de libertate pe o perioadă cuprinsă între 6 luni și 8 ani.

[Secțiunea XXIII](#) din [Legea din 11 martie 2022 privind apărarea patriei](#) stabilește condițiile în care se acordă cetățenilor polonezi permisiunea de a servi într-o armată străină sau într-o organizație militară străină. *Un cetățean polonez poate îndeplini serviciul într-o armată străină sau într-o organizație militară străină cu acordul ministrului apărării naționale (art. 665 alin. 1). Permisivitatea nu va fi acordată în caz de mobilizare, în timp de război sau în cazul introducerii legii marțiale sau a stării de*

urgență pe întreg teritoriul Republicii Polone (art. 665 alin. 2). Permisivitatea se acordă numai la cererea scrisă a unui cetățean polonez care intenționează să accepte serviciul într-o armată străină sau organizație militară străină, prezentată ministrului apărării naționale (art. 665 alin. 5). Obligația de a obține consimțământul menționată la alineatul (1) nu se aplică cetățenilor polonezi care sunt și cetățeni ai unei alte țări dacă locuiesc permanent pe teritoriul acesteia și intenționează să accepte serviciul în forțele armate sau într-o organizație militară a țării respective (art. 665 alin. 4). Un cetățean polonez supus obligației de a-și apăra patria i se poate acorda consimțământul pentru a servi într-o armată străină sau într-o organizație militară străină numai dacă are o relație reglementată cu serviciul militar, nu este soldat în serviciul militar activ și nu are o misiune de mobilizare, misiune de mobilizare a angajaților sau misiune de organizare-mobilizare, iar șeful responsabil al centrului de recrutare militară nu desfășoară proceduri pentru a acorda cetățeanului respectiv una dintre misiuni (art. 666).

Portugalia

Portugalia nu se numără printre statele care au semnat și/sau aderat la/ratificat Convenția internațională din 1989, dar a ratificat Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva din 1949 prin [Decretul Președintelui Republicii nr. 10/1992](#).

[Codul penal portughez](#) prevede următoarele cu privire la mercenari:

Articolul 238 - Recrutarea de mercenari

1. Oricine recrutează sau intenționează să recruteze mercenari:

a) Pentru serviciul militar al unui stat străin; sau

b) Pentru orice organizație armată națională sau străină care își propune, prin mijloace violente, să răstoarne guvernul legitim al altui stat sau să atenteze la independența, integritatea teritorială sau funcționarea normală a instituțiilor aceluia stat

se pedepsește cu închisoare de la 1 la 5 ani.

2. Un mercenar este cel care este considerat ca atare de dreptul internațional.

Spania

În Spania, nu există prevederi privind răspunderea penală pentru înrolarea în forțe armate străine și participarea la luptă în calitate de membru al acestor forțe, nici în [Codul Penal](#) și nici în [Codul Penal Militar](#).

Spania nu se numără printre statele care au semnat și/sau aderat la/ratificat Convenția internațională din 1989, dar la 21 aprilie 1989, a [ratificat Protocolul adițional I](#) la Convențiile de la Geneva din 1949.

Suedia

Suedia nu a semnat sau ratificat Convenția internațională din 1989, dar, în anul 1979, a [ratificat](#) Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva din 1949.

Secțiunea 12 a Capitolului 19 din [Codul penal suedez](#) prevede următoarele:

Orice persoană care, fără permisiunea guvernului, înrolează o altă persoană în această țară pentru serviciul militar străin sau un serviciu comparabil este condamnată pentru înrolare ilegală la o amendă sau la închisoare pentru o perioadă de cel mult un an sau, dacă Suedia se află în război, la închisoare pentru o perioadă de cel mult doi ani.

Potrivit răspunsului Suediei la solicitarea [ECPRD nr. 5046](#) privind incriminarea înrolării în forțe armate străine, interdicția prezentată anterior *nu împiedică persoanele să se alăture și să participe la serviciul unei părți beligerante din proprie inițiativă. În temeiul [Constituției](#) (cap. 2, art. 8, Instrumentul de guvernare, IG), tuturor cetățenilor suedezi li se garantează libertatea de a părăsi țara. Această libertate poate fi limitată numai prin lege (cap. 2, art. 12 IG). O astfel de modificare poate fi făcută numai pentru a îndeplini un obiectiv acceptabil într-o societate democratică și nu poate fi făcută numai din cauza opiniilor politice, religioase, culturale sau de altă natură. [...] În cazul în care un cetățean suedez sau un străin cu domiciliul în Suedia participă la pregătire militară sau la activități similare în străinătate pentru a comite infracțiuni, persoana respectivă poate fi totuși, în anumite cazuri, urmărită penal pentru conspirație în vederea comiterii unei infracțiuni, în conformitate cu cap. 23, sec. 2 din Codul penal suedez. Prin conspirație se înțelege, de exemplu, faptul că o persoană incită o altă persoană sau se angajează să săvârșească o anumită faptă. [...]*

Țările de Jos

Țările de Jos nu se numără printre statele care au semnat și/sau aderat la/ratificat Convenția internațională din 1989, dar în anul 1987, au [ratificat](#) Protocolul adițional I la Convențiile de la Geneva din 1949.

Art. 205 din [Codul penal neerlandez](#) prevede următoarele:

1) Persoana care, fără consimțământul regelui, recrutează o persoană pentru serviciul militar străin sau pentru lupta armată este pedepsit cu închisoare de cel mult patru ani sau cu amendă de categoria a cincea.

2) În cazul în care vinovatul săvârșește una dintre infracțiunile descrise la primul paragraf în exercitarea profesiei sale, acesta poate fi decăzut din dreptul de a exercita această profesie.

3) În cazul în care lupta armată pentru care se face recrutarea implică comiterea unei infracțiuni de terorism, pedeapsa cu închisoarea stabilită pentru infracțiunea descrisă la primul paragraf se mărește cu o treime.

Ministrul neerlandez al apărării a transmis în aprilie 2022 următoarele [răspunsuri la întrebările adresate de Camera Reprezentanților](#) referitoare la neerlandezii care merg să lupte în Ucraina:

- *Guvernul nu știe câți neerlandezi se înscriu pentru a lupta în acest război din Ucraina și nici care este trecutul lor.*
- *Neerlandezii care merg la luptă în Ucraina o fac din proprie inițiativă. Guvernul îi sfătuiește pe neerlandezii să nu călătorească în Ucraina. În același timp, guvernul nu poate impune restricții asupra libertății de circulație a neerlandezilor care doresc să călătorească în Ucraina.*
- *Civili nu au dreptul de a participa la lupta armată și pot fi urmăriți penal pentru comiterea de violențe. Aderarea la o forță armată străină, care dă dreptul de a participa la ostilități, nu este pedepsită. Încălcarea dreptului internațional umanitar este pedepsită și poate fi urmărită penal în Țările de Jos.*
- *[...] În conformitate cu articolul 205 din Codul penal olandez, o persoană poate fi urmărită penal de către procuratură dacă recrutează o persoană pentru un serviciu militar străin sau pentru o luptă armată fără consimțământul guvernului. În cazul în care o persoană a fost condamnată irevocabil pentru această infracțiune, i se poate retrage cetățenia olandeză, cu excepția cazului în care acest lucru ar duce la apariția statutului de apatrid.*

La solicitarea [ECPRD nr. 5046](#) privind incriminarea înrolării în forțe armate străine, Țările de Jos au transmis următoarele informații pe lângă cele cuprinse în răspunsurile ministrului apărării:

În cazul în care personalul militar activ ar intra în serviciul militar în străinătate fără permisiunea de a face acest lucru, pedeapsa ar putea fi considerată în contextul dezertării.

Articolul 100 din [Codul penal militar olandez](#) interzice personalului militar să se alăture unei alte unități militare fără permisiune (aceasta se aplică și rezerviștilor).

Ungaria

Ungaria nu se numără printre statele care au semnat și/sau aderat la/ratificat Convenția internațională din 1989, dar la 21 aprilie 1989, a [ratificat Protocolul adițional I](#) la Convențiile de la Geneva din 1949.

Potrivit [Codului penal maghiar](#), este considerată infracțiune înrolarea unui cetățean maghiar în armata unei țări străine care nu este membră a unei alianțe militare cu Ungaria. Codul penal maghiar prevede următoarele:

Art. 146 Recrutarea ilegală

(1) Persoana care, pe teritoriul Ungariei, recrutează într-o organizație armată străină, alta decât o forță armată aliată, pentru serviciul militar sau pentru alte servicii de interes militar sau acționează ca agent pentru înscrierea solicitanților pentru acest

serviciu, se face vinovat de o infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la unu la cinci ani.

(2) Cetățeanul maghiar care se alătură voluntar sau se oferă să se alăture unei organizații armate străine angajate într-un conflict armat internațional sau non-internațional, alta decât o forță armată aliată, ori participă la instruirea unei astfel de organizații armate, se pedepsește conform alin. (1).

(3) Dacă persoana recrutată pe teritoriul Ungariei sau înscrisă de pe teritoriul Ungariei pentru serviciul militar într-o organizație armată străină sau alt serviciu de interes militar nu a împlinit vârsta de optsprezece ani, recrutorul sau agentul se pedepsește cu închisoare de la doi la opt ani.

Bibliografie / Webografie

- Articole privind activitatea de mercenariat, Institutul Bibliometric Național al Republicii Moldova, <https://ibn.idsi.md/ro/keyword/88888>
- *Belgia începe privatizarea armatei*, <https://www.cnapd.be/la-belgique-a-son-tour-entame-la-privatisation-de-larmee/>
- Cadrul de reglementare și legislația statelor lumii privind PMSC, 2017, <https://www.ohchr.org/en/special-procedures/wg-mercenary/global-study-national-regulatory-framework-and-legislation-pmscs-2013-2016>
- Căștile albastre ONU, <https://peacekeeping.un.org/en/military>
- Companiile de mercenari, afacerea bănoasă care ține în viață războiul, https://adevarul.ro/stiri-externe/in-lume/privatizarea-razboiului-o-afacere-banoasa-cum-au-2257813.html#google_vignette
- DCAF, Controlul parlamentar al sectorului de securitate, 2003, https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/ipu_hb_romania_n.pdf
- *De la mercenari la private defence. Cazul companiilor militare private ruse*, Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, martie 2020, Conf.univ.dr. Iulian Chifu, Prof.univ.dr. Teodor Frunzetti, <https://revista.unap.ro/index.php/revista/article/view/853/810> , pag.48
- *Der Einsatz von privaten Sicherheits- und Militärdienstleistern in bewaffneten Konflikten*, 2024, <https://www.bundestag.de/resource/blob/1009288/e0becb04944e4e6594742cf01b84a0f0/Stellungnahme-Prof-Dr-Anja-P-Jakobi.pdf>
- *Die Privatisierung von Sicherheit in Deutschland, Polen und Russland. Eine komparative Analyse*, https://www.db-thueringen.de/servlets/MCRFileNodeServlet/dbt_derivate_00054809/reifenroether.pdf
- Duțu, P., 2008, Societățile militare private și securitatea umană, https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/societatile_militare_private_si_securitatea_umana.pdf
- Duțu, P., 2008, Fenomene și procese definitorii pentru evoluția armatei naționale, https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/fenomene_si_procese_definitorii_pentru_evoluția_armatei_nationale.pdf
- ECPRD Request no.5046 – *Criminal liability of joining foreign armed forces*, <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/private/request-details/697631>
- ECPRD Request no.5479 – *Listing of the Wagner group*, <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/private/request-details/833357>

- *Foreign fighters and the tension between counterterrorism and international humanitarian law: A case for cumulative prosecution where possible*, 2021, International Review of Red Cross, <https://international-review.icrc.org/sites/default/files/reviews-pdf/2022-02/foreign-fighters-and-the-tension-between-counterterrorism-and-ihl-916.pdf>
- *Humanitäres Völkerrecht in bewaffneten Konflikten*, <https://www.bmvg.de/resource/blob/93612/7d6909421eacad4ddc7dcdfdf58d42ca/b-02-02-10-download-handbuch-humanitaeres-voelkerrecht-in-bewaffneten-konflikten-data.pdf>
- *Infracțiunea de mercenariat în Republica Moldova și alte state din spațiul ex-sovietic*, https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/42-54_5.pdf
- *Institute for the study of war*, <https://www.understandingwar.org/search/google/mercenaries>
- *Legea germană privind operațiunile militare în străinătate*, <https://www.bundeswehr.de/de/betreuung-fuersorge/besoldung-versorgung-soldaten/einsatzversorgungsgesetz>
- *Légion étrangère*, <https://www.legion-recrute.com/fr>
- *Les sociétés militaires privées, les mercenaires, les combattants étrangers et leur impact sur les droits de l'homme*, 2024, <https://rm.coe.int/les-societes-militaires-privees-les-mercenaires-les-combattants-etrang/1680af6e1c>
- *Luptătorii străini și combaterea terorismului*, <https://www.geneva-academy.ch/research/our-clusters/past-projects/detail/33-foreign-fighters-and-counter-terrorism>
- *Mercenary or Combatant? Ukraine's International Legion of Territorial Defense under International Humanitarian Law*, 2022, <https://www.ejiltalk.org/mercenary-or-combatant-ukraines-international-legion-of-territorial-defense-under-international-humanitarian-law/>
- *Participarea României la misiunile și operațiile NATO*, <https://www.mae.ro/node/1586>
- *Parlamentul European, Private security companies*, <https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/en/document-summary?id=1497100>
- *Parlamentul European, Rezoluția din 4 iulie 2017 referitoare la societățile de securitate private*, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2017-0289_RO.html
- *Private Sicherheit auf dem Vormarsch: Neue Regeln - neue Rollen?*, <https://www.baks.bund.de/de/arbeitspapiere/2017/private-sicherheit-auf-dem-vormarsch-neue-regeln-neue-rollen>

- *Privatisation of security: the legal status and responsibilities of private military companies in European missions*, 2024, FINABEL - The European Land Force Commanders Organisation, <https://finabel.org/wp-content/uploads/2024/11/Copy-of-FFTPersonal-Paper-Format-.pdf>
- Proiect de lege privind incriminarea activității de mercenariat în Franța, https://www.senat.fr/rap/l02-142/l02-142_mono.html#toc4
- Raport privind firmele militare și de securitate private și erodarea monopolului de stat asupra utilizării forței, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 79-a sesiune plenară (Veneția, 12-13 martie 2009), [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2009\)038-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2009)038-e)
- Raportul celei de-a cincea reuniuni globale a comitetelor naționale și a entităților similare privind dreptul internațional umanitar, https://www.icrc.org/sites/default/files/document/file_list/bringing_ihl_home_through_domestic_law_and_policy.web_.pdf
- *Rechtliche Fragen zur Nutzung privater Militärfirmen durch die Bundeswehr als „Sponsored Reserve“*, <https://www.bundestag.de/resource/blob/414642/616433ac36edd70c72b0ef9414ff7610/WD-2-052-07-pdf.pdf>
- *Revista de științe militare*, nr. 1(38) din 2015, <https://www.aos.ro/wp-content/anale/R-S-M-Vol-15-Nr1Full.pdf>
- *Societățile militare private și securitatea umană*, dr. Petre Duțu, Universitatea Națională de Apărare “Carol I”, București, 2008, https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/societatile_militare_private_si_securitatea_umana.pdf
- *Stockholm International Peace Research Institute*, <https://www.sipri.org/search/node?keys=mercenaries>
- *The Montreux Document. A Mapping Study on Outreach and Implementation*, DCAF, 2017, <https://www.montreuxdocument.org/pdf/mapping-study.pdf>
- *Wagner 2.0*, https://www.defenseromania.ro/esecul-unui-sistem-urmand-modelul-wagner-moscova-externalizeaza-serviciul-militar-catre-companii-private-de-mercenari_622892.html

Articole științifice disponibile la bibliotecă:

- KRAHMANN, Elke, **Security : collective good or commodity?** în EUROPEAN Journal of International Relations, nr. 3/2008.
- MAHDA, Yevhen, **Prigozhyn's ring» or «Wagner's» flight in information space** în GEOPOLITICĂ : revistă de geografie politică, geopolitică și geostrategie, nr. 96-97;

- MAKKI, Sam, **Privatisation de la securite et transformation de la guerre** în revista POLITIQUE étrangere : revue trimestrielle publiee par l'Institut français des relations internationales nr. 4/2004;
- VELENCIUC, Serghei, **Organizarea militară hibridă : studiu de caz : Rusia și organizațiile hibride**, în REVISTA de științe politice și relații internaționale, nr. 3/2016;

Monografii disponibile la bibliotecă:

- BURNS, Heston, FALK, Richard A., D'AMATO, Anthony, INTERNATIONAL law and world order : a problem-oriented coursebook . St. Paul, Minn. : West, 1980;
- BUZAN, Barry, WAEVER, Ole, WILDE, Jaap de , Securitatea : un nou cadru de analiză . Cluj-Napoca : CA Publishing, 2011.
- Devianță și criminalitate: evoluție, tendințe și perspective. Conferință națională cu participare internațională. Vol. VI, Bacău : 10-11 Noiembrie 2022, București, Editura Universul Juridic, 2023;
- EXERCITIU de monitorizare a instrumentelor și mecanismelor de control parlamentar asupra sectorului de securitate din România : proiect pilot / coord. Răzvan Ionescu, Liviu Mureșan, București : Eurisc, 2004;
- MONITORING exercise of instruments oversight of the security sector in Romania : pilot project / coord. Răzvan Ionescu, Liviu Mureșan, București : Eurisc, 2004;
- NATE, Silviu, Geopolitica unei lumi imperfecte : competiție tehnologică și securitate în mediul privat. București : Top Form, 2014;
- SEGURIDAD privada : documentacion preparada para la tramitacion del proyecto de Ley organica de seguridad privada. Madrid : Secretaria General Tecnica, 1991. Notă: Conține legislație din Spania, Belgia, Statele Unite ale Americii, Franța, Marea Britanie și Italia;